

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalivm Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

2. De foro competenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

De Foro competenti, Tit. II.

367

indice non tenetur respondere si est prorsus alterius fori. Item non obstante tempore feriarum vindemiarum index procedere potest ne ex fraude protogatur tempus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Felin. Dec. Anch. Barbat. Aretin. Panorm. Hoft. Butr. Henric. Ioan. Monach. Alex. de Nevo, Melch. Kling. Cujac. Viuian. in *ration. secundi libri iuris Pontificis*, pag. 16. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 120. remissive. Cafal. in *annos.* & Ximen. in *concordant.* p. 1. & 2.

2 Collige ex text. contentum super possessione aliquiui rei coram uno iudice non posse reconveniri eorum codem super proprietate, sed quia haec resolutio aduersatur texui *inc. 1. inf. de causa posses.* quantum causam probat possessionis, & proprietatis sub uno, codemque indice esse decadendam, ideo pro concordia vide que dixi ad d.c. 1. in illis verbis, *sub uno codemque indice.*

3 *Vel quaf.* Hac dictio, quasi, improprietatem, fictionem, & diminutionem denotat, vt tenent plures per me citati in *remiss. de dictio.* & claus. dict. 261. num. 2.

4 *Difinitiam sententiam promulgauit.*] Notant hic Abb. & Felin. sententiam in possessorio laram esse difinitiuan, intellige de possessorio ordinario, in quo principaliter agitur de possessione, & quidem feroatu iuris ordine, & processu iudicioru, non tamen quando summarii contendunt inter partes lite principali pendente quis interim debeat esse in possessione, Damhud. in *prat. c. 23. & seq.* Capyc. decisi. 55. n. 2. & 8 bene Cou. praf. c. 17. n. 2. Gail. lib. 1. obseru. 6. & 7. Menoch. remed. vlt. retin. n. 46. & 47. Bernard. Graue. ad *practic. Camera Imper.* lib. 1. concl. 7. confid. 1. n. 1. Valasc. conf. 79. n. 18 Dominus meus ad *Ordinationes Regias Lusitanorum*, lib. 3. tit. 65. in *princ.* n. 2.

5 *Vorū pars altera, &c.*] Vido Xuar. in l. post rem indicatam, in comment. legum Regni, ampliat. 4. Guttier. canon. lib. 1. c. 34. n. 2. Ioan. Garc. de nobilit. §. 2. gloss. 1. n. 17. Pefez. l. 1. gloss. 3. pag. 267. col. 1. ad fin. iir. 6. lib. 2. Ordin. Cenall. comm. contra comm. g. 822. n. 110. Sahag. ad cap. 1. inf. de sequent. posses. & prop. n. 95. 97. 99. & 100.

6 Quatenus hic an electus contra quem opponitur, vel excipitur, interea habeat aliquam administrationem, & respondere omnes in *praesenti*, quod non, teste Ioan. Monach. hic n. 1c.

7 *Tempus regiminis electi in uiliter elaboratur.*] Notatur ad hoc quod electus pro officiali ad certum tempus, lapsu illo tempore intra quod officialis fuit impeditus seruire, non debet sibi reintegrari aliud tantum tempus, quo fuit impeditus servire; vt per Abb. hic notab. penul. Vincent. de Franch. decisi. 419. num. 1. & 3. optimè Valasc. conf. 15. num. 4. vbi num. 5. affirmit se in facto vidisse indicatum, quod cum quidam electus ad officium aedilium suillet impeditus per obiectiones sibi oppositas, quod non fuerat ritus, & recte electus, & interim quod sententiam obtinuit supremi Senatus in confirmationem sua electionis, lapsum fuit tempus, quo erat seruirus, & tamen idem Senatus noluit in sententia clausulam adicere, quod reintegraretur sibi tempus quo fuerat à tertio male impeditus seruire.

8 *Propter vindemias.*] De diebus feriaris gratia vindemiarum dicam commodius ad cap. ultim. inf. de feriis.

9 In gloss. *Super proprietate*, ibi, & tunc etiam vel lent, &c. Notatur ad hoc quod clericis agens in iudiciis possessoriis, & summariis, non potest recon-

ueniti pro causa summaria, vt per Honded. conf. 21. n. 27. & 29. lib. 1. Carpan. *super statut. Mediolan lib. 1.* c. 44. n. 109. & 110. Caran. *super ritu Magna Curia Vicaria, ritu 67. n. 7.* Menoch. *de arbitrio casu* 184. n. 3. quos, & alios referit, & sequitur Carol. de Graffis *de effect. cleric. effectu* 1. n. 774. vbi n. 775. limitat non procedere si caula pro qua clericus reconvenitur esset pariter summaria, vt si ageret remedio retinenda possessio- nis, quia in ea poterit legitime reconveniri remedio recuperanda, & n. 777. limitat etiam quando reconveniens renuntiaret privilegio reconvenionis, scilicet si esset conuentum ne utraque caula simul expediatur, sed separatim de eis cognoscatur tunc, enim etiam in summaris datur & conceditur reconvenio.

De Foro competenti.

TIT. II.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hac rubr. scribentes.
- 2 Forum dicitur à fando, sive à Foroneo Rege, & aliquando à ferendo.
- 3 Forum definitur ut sit exercendarum litium locus, constans causa, lege, & iudicio.
- 4 Forum in genere masculino, & neutro reperitur.
- 5 Forum à territorio longe differt.
- 6 Forum non solum comprehendit iurisdictionem que exercetur in litibus derimendis, sed etiam locum exercendarum litium tanquam aggregatum, & compositum ex urisque.
- 7 Forum dicitur exterior, & interior, & differentur.
- 8 Forum interior, seu conscientia principaliter tendit ad punitiōnēm & satisfactionēm diuina offessa: interior autem ad vindictam culpe, seu publicam vindictam & Rep. satisfactionēm.
- 9 Absolutus ab excommunicātione, seu alia censura vi- gore Iubilei, aut Bulā Cruciae an censeatur ab- solutus in foro iudiciali exteriori, ostenditur, & c. num. 10.
- 10 Iudices tripliciter possunt considerari, alij dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, proroga- biles tamen, alij tandem, incompetentes, & im- prorogabiles, & declarantur singula species numeri, feqq.

VPER hanc rubr. scripsierunt Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Panorm. Felin. Dec. Ioan. Monach. Mar. Socin. Aretin. Cujac. Guillerm. Durand. in breviario aureo suris Canon. fol. 48. Petr. de Rauenna in *compend. iuris Canon.* Ioan. de Londris in breviario sanctorum Canonum fol. 165. Martin. Mef- nart. in epitome Decretal. fol. 50. Dan. Venator in *ana- lyti methodica iuris Pontificij* à pag. 166. Goffred. & Hostiens. in summa huius titul. Alexand. Caffan. & Anastaf. Germon. in *parvilia ad quaque libros De- cretal.* Barthol. Carthag. in *expofit. titulorum iuris Canon.* Zypx. in *analytica postremi iuris Eccles.* narrat. pag. 91. nouissimè Ioan. Honor. lib. 2. summ. in *Decret.* omnes fab hoc tit.

Foro.] Dicitur à fando, sive à Foroneo Rege, qui primus Gracis legem dedit, secundum Isidor. in cap. forus 10. de verb. *Coni.* aliquando à ferendo, quia sicut

H h 4 ad

ad mundias merces venales deferuntur, l. 2. ibi detulerit mercem, ff de mundinis, ita ad forum controversiae dirimenda trahuntur, ut aduertit Verrul. verbo, forum, Varro lib. 1. die lingua Latina; unde forum suarium, boarium, piscarium, olitorium, in quo olera venduntur. Calepin. verbo, forum, & referit varias fori significaciones ex bonis auctoribus Abb. in hac rub. n. 2.

Definitur autem forum ab Isidor. vbi supra, quod sit exercendarum litium locus constans causa, lege, & iudicio, cum tamē in iure forus magis proprius dictator iurisdictione, quae exercetur in litibus dirimendis, quam de loco quo dirimuntur, si alias præscriptiones fori dicuntur declinatoria iurisdictionis, l. vlt. ibi, præscriptione fori, C. de except. l. si fideicommissum s. ff de iuris d. l. vlt. ibi, sine aliqua fori præscriptione, ff de iuris d. omn. iudic. l. penult. in princ. C. de pacto, cum aliis quae post alios tradunt Duen. reg. 26. Marant. de ordine iudic. p. 6 membr. 9. n. 1. & 2. n. 7. Gam. Lusit. dec. 3. 40. n. 3. Cabed. Lusit. 2. 2. n. 4. & 9. p. 1. Sic præiugium fori, fortissimum, & alia id genus, non ad locum, sed ad iudicem certum, & iurisdictionem præuentam referuntur, l. si fideiussor 7. in princ. ff qui satis dare cog cap. si diligenti 12. cap. propo- fuisse 19. & cap. vlt. infra hoc tis. post alios Surd. conf. 96. num. 20. lib. 3. Sic etiam foro interdictus dicitur ille, qui non à loco, sed à forensium negotiorum exercitio remouetur, l. moris. 9. §. nonnunquam, ff de per- nos. Sic denique forenses actiones absque ullius loci præfinitione dicit Iureconf. l. 2. §. 1. vers. & quanquam, ibi, forenses quoque actiones, ff de incen- ruina, n. 4.

Ex quibus moti Butr. Card. Abb. n. 2. & omnes communiter in praesenti, distinguendam credunt inter forum in genere neutro, & in genere masculino, vt primo calu idem importat ac territorium cuiuscunque iudicis, intra quod potest in delinquentes animaduertere l. pipillus 2. 39. §. territorium, ff de verb. signific. extra quod iudici non paretur impune, l. vlt. ff de iuris d. omn. iudic. cap. vlt. §. statuto, de consueto, lib. 6. In genere vero masculino aliud importet, nempe locum in quo ius redditur, patet ex d. cap. forus, in princ. quo supposito inquit Abb. vbi proxime verius esse & titulo magis conuenire ut forum hic accipiat pro territorio, quia in c. 1. & in c. 2. & in cap. si quis contra 4. & in cap. ex transmissa 6. & in c. verum 7. & in cap. quod clericis 9. & in d. cap. si diligenti 12. infra hoc tit. agitur de competitentia fori respectu loci vbi exercetur, sed de competitentia fori respectu iudicis. Verum hæc communis conciliatio gratis discrimen ponit inter vnam, & alteram fori acceptiōem; quia non reddit rationem differentia, cum magis forum in genere neutro pro territorio, quam in genere masculino, & vice versa, cum magis hic pro loco exercendarum litium, quam illud accipiat; tum etiam, quia huic tit. iura nou agunt de sola competentiā respectu iudicis in abstracto, sed in concreto, restricta scilicet ad locum, vbi & reus conuenient, & iurisdictione exercenda est, d. c. 1. cum iuribus modò citatis.

Quare explosa differentia fori in genere neutro, vel masculino, facilius rem assequuntur recurriendo ad partes ex quibus forus componitur, constat enim forus ex causa, lege & iudicio, d. c. forus, in princ. vers. constat autem unde à territorio longè differt, quippe cum absque eo quod datur causa & iudicium, importet solum vniuersitatē agrorum intra fines cuiusque ciuitatis, d. §. territorium, quamvis enim magistratus territorij intra eos fines terrendi ius habeat, vt ibidem habetur, adhuc tamen forus non erit, quia

ultra finis proprij territorij, qui necessariò antecedere debent, vt ius dici possit, d. l. vlt. d. §. statuto, forus vltius progreditur, & requirit causam, legem, & iudicium, d. cap. forus, ver. constat. si defenditur nominis etymologia, & Isidor. in d. c. forus, itaque forus exterior non ex solo loco exercendarum litium neque ex sola iurisdictione, seu iudicio, sed ex vtroque & ceteris, de quibus in d. cap. forus, l. componitur: unde iam colligitur forum non solum dici, & comprehendere iurisdictionem, qua exercetur in litibus dirimendis, sed etiam locum exercendarum litium tanquam aggregatum & compositum ex vtrisque: iura autem quæ in variis speciebus in contrarium supra adduxi, quamvis ad iurisdictionem referantur, non excludant catena fori requisita, & ideo ad text. in l. moris §. & nonnunquam, respondetur foro interdictum eo ipso remoueri non solum ab exercitio forensium negotiorum, sed etiam à loco vbi talia exercentur, cum in foro & locus, & causa ipsæ forenses includantur, iuxta modò dicta. Ad illud denique quod de forensibus actionibus expendi, respondetur quod cùm actio sit ius prosequendi in iudicio quod sibi debetur, princip. Iustit. de actionib. l. nihil 50. ff. illo iii. satis inuolunt locum exercendarum litium, vt patet.

Aud p. sacrae Theologiae & vtrisque iuris Professores paſſim fit mentio vnius, & alterius fori, exteriores scilicet, & interioris, hoc est, fori peccatiæ, quinimo & tertius additur, nempe forus conscientiæ, qui latius patet, & multo generalior est quam peccatiæ, iuvat c. vlt. ibi, sed iure fori, non iure poli, 17. q. 4. gl. 1. in princ. in c. quia in Ecclesiast. 7. de confess. Squillante de privileg. clar. 80 cap. 1. num. 8. Forus interior plurimum differt ab exteriori, vt notant Doctores in d. cap. quia in Ecclesiast. & in c. filius noſter, de testam. Conar. in cap. alma mater p. 1. §. 11. num. 16 vers. ad hoc. Ratis est, quia quando actiones tradunt ad diuersos fines, vna per alteram non consumunt, l. vnic. in princ. C. quando ciuilis actio circuitali præindicit, post Alios Felin. in cap. de his num. 8. de accusat. Conar. lib. 2. var. cap. 10. Innum. vers. quartu, planè forus interior, seu conscientiæ principaliter tendit ad peccatiæ, & satisfactionem diuinæ offensæ, vt per eam peccatiæ satisfaciat Deo, & ipsi reconcilietur, exterior autem ad vindictam culpe, seu publicam vindictam, & Reipub. satisfactionem, & ita in diuersos fines; igitur vnu alterum non consumit.

Ex quibus videtur resoluendum, absolutum ab 9 excommunicatione, seu alia censura vigore inhibiti, aut Bullæ Cruciatæ, seu ex vi Bullarum Apostol. non censeri absolutum in foro iudiciali exteriori, & in terminis quod Cruciatæ non suffragetur in foro fori, tradiderunt Ledesm. in 2. p. 4. q. 26. art. 1. in fine, Conar. in cap. alma mater p. 1. §. 10. n. 16. Nauar. conf. 14. de sent. excom. plenè Guttier. canon. lib. 1. c. 2. n. 10. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 17 n. 43. latè Rot. in Oxoren. Canonicius 2. Martij 1622. coram R. P. D. Merlino. Et ultra quod simplici attestationi Confessarij afferentis absolutissime à censuris, non esse credendum in foro externo: dixerunt Emmam. Roder. in addit. ad Bullam Cruciatæ, §. 9. n. 51. Nauar. in c. 27. num. 32. Penia in direct. inquisit. in 2. part. ad Concil. comm. 2. 5.

Verum licet huiusmodi absolutio virtute Bullæ Cruciatæ non suffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatem imprestatio[n]is beneficij Ecclesiastici dicendum est illam suffragari, secundum Calder. in conf. 2. de testib. quem semper Rot. sequuta est, & signanter apud Crescent. decis. 14. de probat. &c.

De Foro competenti, Tit. II.

369

& in terminis Cruciae in Astoricen. Archidiaconatus 17. Iunij, & 23. Novembris 1593. coram Clemente VILL. & decisi. 573. p. 3. divers. Ratio est, quia cum beneficium Ecclesiasticum tanquam Christi patrimonium, quid merè spirituale censeatur, & absolutus in vim Cruciae sit verè apud Deum ab omnibus censuris, etiam in Bulla Cœna Domini contentis absolutorum, ideo etiam erit capax beneficioj, & absolutio vigore dictæ Cruciae pro imprestatione gratia optulatur, quod & signanter admittit Nauar. d. cons. 47 n. 3. de sent. excom. Et quo ad hunc effectum Confessori attestanti, se absoluere à censuris est omnino deferendum, vt præter Calder. Crescent. & decisionem in d. Astoricen, firmant Macard. de probat. concl. 12. n. 4. & 5. Soar. de censur. disp. 7. sect. 5. n. 26. Sc. bast. à Costa in com. ad Bullam Cruciae q. 59. vers. nec etiam, latissimè Rot. in d. Oxom. Canonizatus.

An & quando fori appellatione veniat interior, aut exterior, & multa ad hanc materiam spectantia dixi in tract. de locis communibus argum. iuris loco.

Competentia. [1] Quad materiam competentiam, vel incompetentiā, iudices tripliciter possunt confidari, alij enim dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, prorogabiles tamen, alij tandem incompetentes, & improrogabiles. Primi dicuntur omnes illi, qui attento iure absque villa prorogatione, seu confessio litigantium adiri possunt, & debent, itavt illorum forum simpliciter competens sit, qualis est iudex illius loci respectu sui territorij, de quibus in l. 2. ff. si quis in ius vocatus, & l. pen. ff. de iurisdict. omn. iud. Sic sancit laicus trahatur ad iudicium sacerdale coram iudice illius loci in quo domicilium habet, necessariò ibi respondere tenetur, quia apud suum iudicem, & omnino competentem conuenienter, iuxta cap. vlt. hoc sit, nisi aliquod habeat privilegium, propter quod sui proprii iudicis possit iudicium declinare, & alterum eligere, vt, v. g. scholaris, qui licet conueniat coram iudice domicili, potest tamen si voluerit illius iudicium declinare, & respondere coram suo iudice particuli, iuxta auct. habita Cne filius pro parte.

12 Secundi vero iudices sunt illi qui licet per se, & attento iure absque partium consensu competentes non sint, prorogari tamen possunt, & ex prorogatum consensu competentes effici, iuxta text. in l. 1. & 2. ff. de indic. cap. significati, in princip. hoc tit. Sic sancit quamvis index Ecclesiasticus respectu laicorum in causis temporalibus incompetens sit, per cap. cum ad verum ad 96. disf. cum similibus, nihilominus tamen si laici in iudicium Ecclesiasticum conuentant, competens efficiunt, possunt namque illius iurisdictionem prorogare, iuxta text. in l. Episcopale n. 9. C. de Episcop. and. tradunt Bart. in Lex confusa, in princip. ff. de appellat. communis ex Curt. in l. num. 6. ff. de indic. Boér. decisi. 69 num. 4. & 5. Nauar. cons. 1. de sent. excommun.

13 Tertij tandem iudices sunt illi, qui attento iute nec de consensu litigantium competentes effici, nec prorogari possunt, vnde prohibiti, & vetiti appellari solent, sic iudices sacerdales respectu clericorum omnino incompetentes, vetiti, incapaces, & directè prohibiti, cap. 2. cap. ar si clerici, cap. qualiter, c. clerici, de indic. itavt neque ipsis clericis consentientibus possint fieri competentes, vt tradit D. Barbos. in l. Tuta 35. ex num. 21. ff. Saluto matrimon. imo consentientes, & prorogantes laicorum iurisdictionem, pcam incurtere probat text. in capit. se diligemi, hoc ost. adeoque clerici prohibentur sui proprii iudicis iurisdictionem declinare, vt alterius iudicis, quamvis Ecclesiastici iurisdictionem prorogare

non possint absque proprii Episcopi consensu, per text. in cap. significati, vers. clerici, hoc tit. Sic etiam iudex sacerdalis respectu caularum, que sunt mere Ecclesiastica, seu spirituales, etiam inter laicos omnino incompetens est, itavt nec de partium consensu competens fieri possit. Sic causa haeresis, simonia, beneficij, decimarum, iurispatronatus, natalium, matrimonij, & similes ad solam spectant potestatem Ecclesiasticam, c. vi inquisitionis, §. prohibemus, ibid. cum mere Ecclesiasticum sit, de heres. lib. 6. c. tuam, de ordine cognit. cap. quanto, de indic. cap. accedentibus, de excessib. Prelat. c. peruenit. de decim. resoluunt gloss. & Doctores verbo, secundum quod Canones, in cap. 1. de Offic. Ordin. gloss. verbo malefactores, in cap. cum sit generale, de foro comp. latè D. Barbos. in d. l. Tisia, ex n. 21. cum multis seqq. & ex n. 39. Cabed. de paronat. Regie Corona c. 49.

Vnde inferas quoad effectum cognoscendi de causis incidentibus maximum dari inter praedictos iudices discrimen, etenim illi qui sunt vetiti & omnino incapaces, nec principaliter, nec incidenter cognoscere possunt de causis in quibus sunt incompetentes, quia licet index questionem incidentem examinet, non tamen super ea primò & principaliter, sed super alia de qua competens est, diffinitiù pronuntiat, iuxta l. 1. ibi, universam incidentem questionem, exactimare, &c. C. de ord. indic. explicitant Bart. in c. cum Ecclesia n. 5. de causa possif. Capyc. decisi. 7. n. 7. Et sic iam patet inter indices sacerdales & Ecclesiasticos quoad causas incidentes dari maximam differentiam, etenim sacerdales cum sint vetiti & directè prohibiti causas Ecclesiasticas, nec principaliter, nec incidenter definire possunt, imo eas cum in causa principali, de qua cognoscunt, incidunt, tenentur ad forum Ecclesiasticum remittere, iuxta d. c. tuam, cum similibus Index tamen Ecclesiasticus cum respectu caularum sacerdales incompetens tantum sit, non verò vetitus, aut directè prohibitus, quamvis non possit de ipsis principaliter cognoscere, rectè tamen si illæ incidunt in causa Ecclesiastica, in qua sunt competentes, possunt de illis pronuntiare, ex text. c. 3. de donat. inter virum, & cap. per venerabilem, ibi, causat. excommunicare, qui filii sint legit.

S V M M A R I V M .

- 1 Clericus coram suo Episcopo conueniri debet.
- 2 Clericus non potest suum proprium Episcopum defere, nec alienum ex vi formalis consensu adire.
- 3 Episcopus proprius quis dicatur ostenditur.
- 4 Subditus ratione domicili propriè, & absolutè subditus est.
- 5 Prelati inferiores, qui alias legitimam iurisdictionem habent, possunt clericos sibi subiectos indicare, & excommunicare.

C A P. Si quis clericus. I.

Ex Conc. Chalced.

Negotium habens contra clericum tenetur adire Episcopum ipsius clericis conuenti, & non alios, nisi utraque pars velit aliquem, & de domicilio Episcopali. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania. Panormi. Anchar. Host. Henric. Felin. Axetin. Mat. Soc. Barbat. Buti. Alexand. de Neuo, Melch. Kling. Joan.

370 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

Ioan. Monach. Cujac. Vianian. in rationali secundi libri iuris Pontificis pag. 2. s. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 208. remissus Ximen. in concord. p. 1. & 2. defunditur ex Concil. Chalcedon. cap. 9. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 2. n. 1. & à Buchard. lib. 2. Decretor. cap. 183. ac Iuon. part. 6. cap. 328. & cap. 360.

Non deserat proprium Episcopum.] Notatur ad hoc quod clericus coram suo Episcopo conueniri debet, non potest enim proprium Episcopum deserere, nec alienum ex formalis consensu adire, ut per Doctores in praesentia & in cap. significasti, infra hoc tit. Conar. præf. c. 10. n. 5. vers. 8. Perez l. 1. tit. 4. lib. 1. Ordin. Boff. sub hoc tit. n. 146. Roland. conf. 4. à n. 8. lib. 1. & conf. 2. n. 10. lib. 2. Azeued. l. 7. n. 13. tit. 18. lib. 9. nonne recipit. & conf. 25. n. 87. Soar. de Pace in præf. tom. 2. prælud. 1. n. 1. cum seqq. D. Barbo. in l. 1 ff. de iudic. articul. 3. n. 179. cum seqg.

Proprium Episcopum.] Quis dicatur proprius Episcopus non abs te investigari potest, cum similia verba reperias in ansa. in exerci apud proprios Episcopos, collas. 6. & in cap. si clericis, ibi, sumum Episcopum, & ibi, proprium Episcopum 11. q. 1. & in cap. nuper 2. 9. §. in 2. vero, ibi, à suo Episcopo, & ibi, proprio Sacerdoti, de sentent. excommunicatum cum similibus, sane propriis Episcopis potissimum ille est, cui clericis ratione domiciliij subiicitur, est enim hic forus absoluted talis, & qui cum ceteris omnibus concurrit, cap. dilecti 17. & ibi glossa verbo, domiciliu, cap. vlt. & ibi glossa verbo, domiciliu, ista hoc tit. si fideicommissum 50. §. penult. l. heres absens, 19. 5. proinde, ff. de indic. l. 2. vbi glossa verbo, elegit. C. vbi de crimine, Alex. conf. 16. n. 6. vol. 6. Bald. in l. 1. n. 13. C. de summa Trinit. alij, vt per Surd. conf. 3. 3. n. 66. Sanch. de matrimon. lib. 3. dis. 13. n. 12. vers. & confirmatur, Ceuall. comm. contra commun. 4. 9. 68. 4. n. 105. Vnde subditus ratione domiciliij proprii, & absolute subditus est, glossa verbo, subditus, in Clem. univ. hoc tit. glossa verbo, in d. cap. nuper, §. in primo, communis post alios, vt per Tiraq. de retrahit. lig. §. 9. gloss. 2. n. 22. Conar. præf. 11. n. 4. Paris. conf. 12. n. 14. vol. 3. Roland. de lucro doct. 3. q. 22. n. 21. Bursat. conf. 16. num. 1. lib. 1. Menoch. conf. 6. 92. num. 3. Surd. d. num. 66.

Intellige, & extende ad inferiores Prælatos, qui Episcopi non sint, qui alias legitimè iurisdictionem habuerint, hi enim recte possunt clericos sibi subiectos indicare, provt excommunicare possunt, Conar. in cap. alma mater. p. 1. §. 11. n. 1. Marant. de ordine iudic. p. 4. dist. 5. n. 6 & 7. Nauar. in man. 27. n. 5. Sarm. select. lib. 3. c. 1. 5. Soar. à Pace d. prælud. 1. in princ. & à Soar. de censur. dis. 4. sect. 2. n. 13. Henr. in sum. lib. 6. de paenit. c. 16. n. 1. lit. F. & Sanch. de matrimon. lib. 8. dis. 2. à n. 1. ac per relatos à Cened. ad Decretal. collect. 4. n. 3. quia responderunt huinsmodi resolutionem procederet in dubio, non verò quando ex materia subiecta, vel legitimis circumstantiis constiterit de mente contraria disponentis, tunc enim à verborum proprietate reddere licet, l. non alter 6. ff. de legat. 3. cap. intelligentia 6. infra, de verborum signific.

S V M M A R I V M.

- 1 Index secularis si clericum per se disstringis, vel condemnatis, excommunicari debet.
- 2 Indices secularis personas Ecclesiasticas condemnare, vel indicare non debent.
- 3 Laicus ex delegatione Episcopi non potest de causis clericorum civilibus cognoscere.
- 4 Clericus etiam de licentia Episcopi non potest consentire in laicis.
- 5 Clericus etiam prime torsura tam in civilibus, quam in criminalibus fori privilegio gaudet, & à facultati potestate est exemptus.
- 6 Excommunicatus potest iterum excommunicari.
- 7 Censura via senecte ligatus, est adhuc subiectum capace alterius non tantum diversæ rationis, sed etiam eiusdem.
- 8 Clericus potest reconveniri coram iudice laico.
- 9 Verbum, sit, an inducat canonem late seminaria, ostenditur.
- 10 Inservientes Ecclesia, ac deputati eius servitio sunt excepti à iuridictione seculari.
- 11 Deputati auctoritate Prelati ad aliquod hospitale eius auctoritate erectum, fori privilegio gaudent.

C A P. Nullus iudicium. II.

Ex Conc. Parisien.

IVdex laicus sine licentia Papæ iudicans clericum tandem sit sequestratus ab Ecclesia, quovsque se emendet. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andri. Imel. Anan. Anchai. Panorm. Barbat. Felin. Host. Alexand. de Neto. Melch. Kling. Buttr. Mar. Socin. Aretin. Cujac. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 24. Vianian. in rationali secundi libri iuris Pontificis, pag. 208. remissus Calaf. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Antoni. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 1.

Collige ex text. secularis indices Ecclesiasticas personas condemnare, vel indicare non debere, quod adeo verum est, vt nec etiam clericus delegatus Principis, seu rectoris secularis possit eadem Ecclesiasticas personas indicare, Felin. in cap. cum sit generale, n. 44. vers. & hinc est, infra hoc tit. Bertrand. conf. 9. n. 7. vol. 2. Dec. trahit criminib. 4. c. 9. num. 6. & 7. Farin. in præs. crimin. 9. 8. n. 46. vers. amplia 2. 2. quos refert & sequitur Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum personali, §. 3. n. 34. Vnde communiter Doctores assertunt peccare iudices secularis, & contra iusticiam facere iudicando de rebus spiritualibus, & de personis Ecclesiasticis, quos citat Fr. Francise. Coriolan. Capuccin. in tract. de casibus reservatis iuxta regulam decreti à fel. record Clement VIII. Regularibus prescriptam, p. 2. caſu 5. n. 11. pag. 52. 9. quem mihi ex sua benignitate dono dedit, vbi n. 12. ex Russino lib. 10. his toria Ecclesiast. c. 2. ref. rr. notabile illud exemplum Constantini Magni, cum enim multi Episcopi in Concil. Niceno Constantino Imper. scripta, & libellos continentia criminis aliorum Episcoporum tradidissent, vt ab ipso iudicarentur, & punirentur, piissimus Imperator omniibus acceptis publicè in præsencia testis Concilij omnes illos libellos clausos, nec leto, igni tradidit, dicentes, Deus constituit vos Sacerdotes, & potestatem dedit de nobis quoque indicandi; & ideo nos à vobis recte iudicamur, vos autem ab hominibus, scilicet laicis iudicari non potestis, referunt

De Foro competenti, Tit. II.

371

referunt etiam D. August. epist. 76. Bellet. *disquisit.*
cleric. part. 2. tit. de disciplina clericali, §. 1. num. 77.
cap. continua, §. Constantinus, & cap. Sacerdotibus 11.
quaest. 1.

3 *Sine permisso pontificis.*] Notatur ad hoc quod laicus ex delegatione Episcopi non potest de causis clericorum ciuilibus cognoscere. Barbat. *conf. 45.*
n. 8. & *9. vol. 2.* refert & sequitur Bellet. *disquisit. cleric.*
part. 1. tit. de favore clericorum personali, §. 3. n. 32. in
fine, vbi reprobat Scacc. de indic. l. b. 1. cap. 11. n. 41.
Decian. *tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 73.* & Farin. in
praxi crimin. part. 1. q. 8. num. 4. vers. *sublimia*, re-
soluentes Episcopum laico delegare posse causas
clericorum ciuilis, crita tamen potestate impos-
nendi censuras. Neque etiam clericus de licentia
Episcopi potest conferire in laicis, Roland. *conf. 4.*
num. 8. & seqq. vol. 1. Surd. *conf. 596. num. 15.* Bellet. d.
tit. de favore clericorum personali, §. 2. n. 17. Bernard.
Graue. *ad practicam Camerae Imper. lib. 1. concl. 37.*
numer. 17. D. Barbos. in l. 1. articul. 3. à num. 173. ff. de
indic.

4 *Aut clericum ullum.*] Etiam primæ tonsuræ, hic
enim tam in ciuilibus, quam in criminalibus fori
privilegio gaudet, & a securi potestate est exem-
ptus. Boff. in tit. de foro compet. n. 127. Decian. *tract.*
crimin. lib. 4. cap. 9. num. 21. & 27. Alexand. de Neu-
conf. 56. num. 1. Conat. *practic. cap. 31. num. 5.* in fine,
& cap. 32. num. 1. Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de*
favore clericorum personali, §. 2. num. 1. Humad. l. 23.
gloss. 5. c. 3. tit. 6. part. 1. Menoch. de arbitr. *caſu 247.*
num. 1. Soar. à Pace in præt. tom. 2. *prælud. 2. num. 26.*
Guttier. *de iurament. confirmat. part. 1. cap. 17. num. 12.*
Farin. in praxi crimin. q. 8. num. 1. & 5. Roland. à
Valle *conf. 4. num. 17. vol. 1.* & *conf. 16. num. 12. vol. 4.*
Torreblanc. in *tract. de magia lib. 3. de criminis puni-*
cap. 9. num. 4. Hodie tamen attenta nouiori Concilij Trident. dispositione *sef. 23. de reformatione c. 6* hu-
iusmodi clericis prime tonsuræ, vel in minoribus
Ordinibus constituti non gaudent fori privilegio,
nec in ciuilibus, nec in criminalibus, nisi benefi-
cium Ecclesiasticum habeant, aut clericalem habi-
tum, & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ de man-
dato Episcopi inferniunt, vel in Seminario clericorū,
aut in aliqua schola, vel Vniuersitate de licen-
tia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines fuscipendos,
versentur, ad quos plures citauit Doctores
in tract. de offi. & potest. Episc. p. 2. allegat. 11. n. 1. cum
concordantiis legum Lusitanie, & Castellæ, & ibi
num. seqq. plura ad prædicti Concil. Trid. intellectum
tradi.

6 *Quod si fecerit, &c.*] Ergo excommunicatus po-
terit iterum excommunicari, vt per Perez l. 1. gloss.
3. pag. 180. colum. 1. vers. dubitatur, titul. 5. lib. 8.
7 Ordin. nam qui semel ligatus est vna censura, est
adhuc subiectum capaz alterius, non tantum di-
versæ rationis, sed etiam eiusdem, ita Sylvest. ver-
bo, *excommunicatio 1. num. 10.* Soar. *de censur. disp. 3.*
sect. 2. Aula eod. *tract. part. 2. cap. 4. disp. vno. dub. 7.*
quos refert, & sequitur Bonacina. *codenunt tractat.*
disp. 1. q. 1. punto 5. n. 1. & potest ab una absoluī alia
remanente, ita Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 19. §. 3.*
num. 10. Sayt. *tract. eod. lib. 2. cap. 21. num. 13.* Soar.
ed. tract. disp. 7. sect. 9. n. 4. & 6. Valent. *om. 4. disp. 8.*
quaest. 17. punto 8. Bonacina. d. *disp. 1. q. 8. punto 6.*
num. 1.

8 In gloss. *Aut condemnare, ibi, Nisi forte causa re-*
conveniens, &c. vide D. Barbosa in l. 2. §. legatis,
ff. de indic. num. 241. Bellet. *disquisit. clerical. part. 1. tit.*
de favore cleric. reali, §. 3. & ad cap. 1. infra. de mutuis
peti.

In gloss. *Sequestratus, ibi, Per sententiam, Contra-*
rium videbatur diocendum, cum cerissima resolutio
apud omnes existat, verbum, sit, præcipue iunctum
participatio præteriti temporis, vt in præsenti, indu-
cere canonem latæ sententiae, vt tenent, Tiraquel.
Azened. Guttier. Aldrete, Moneta, & alijs per me
citati in remiss. de dictiōibus, & claus. dict. 32. Sed
hoc ita indistincte sumi non debet, immo vero contrarium
tenendum, si ex subiecta materia, aut ex
aliis iuribus appareat esse ferendam, nam tunc etiam
verbum, sit, tungatur præterito, adhuc inde non in-
ducitur canon late sententiae, sed tantum ferenda,
propt in præsenti, ita post Imol. & Abb. hic ac Felin.
in cap. Rodulphus. n. 31. vers. si communicatus, su-
pra de script. tradunt Tiraq. in l. si unquam, verbo,
reuerteretur, n. 83. optimè Moneta de distribut. quotida-
part. 3. quaest. 1. num. 4. Perez l. 3. gloss. 1. pag. 98. col. 1.
tit. 4. lib. 8. Ordin. Sanch. de matrim. lib. 7. dispat. 12.
num. 2.

In gloss. *Minores, 1. ibi, Siue seruientes Ecclesie de-*
pitato ad eius obsequium. Notatur ad hoc quod ij, qui
inferniunt Ecclesie, & sunt verè adfricti, & depu-
tati eius servitio, sunt exempti à iurisdictione sacer-
ulari, & gaudent fori privilegio. Barbat. *bis n. 29.*
& Abb. n. 5. Decian. *tract. crimin. om. 1. lib. 4 c 9 n. 47.*
Bellet. d. §. 2. n. 2. Capyc. *decif. 12. n. 2. vers. secundò re-*
ponde. Bonacof. in *tract. de ferme & famulis q. 15. vers.*
etiam. Grammat. voto 3. n. 20. Neuizan. in *syna mupt.*
p. 5. n. 25. Marant. de ordin. indic. p. 4. *disp. 11. n. 4. vers.*
sed iuxta hoc, Marsil. *conf. 67.* Calcan. *conf. 7. n. 2. vers.*
sed famili clericorum. Rebuff. de priuile. *schol. priuile. 166.*
n. 1. & 2. Caranit. *super ritu 46. n. 27.* Viuian. *de-*
cis. 116. n. 2. Thesaur. *decis. 22. num. 2. 3.* & 4. Menoch.
de arbitr. *caſu 562. n. 8. vers.* secunda est opinio. Alex.
Trentacinq. var. *resol. lib. 2. tit. de foro compet. n. 2.* Carol.
de Graffis de effectibus cleric. effectu 1. num. 131. vers ampliatur vigesimo secundo, Mart. de iuris d. p. 4. *caſu 111.*
num. 10. vers. & licet contrariam opinionem, &
num. 11.

Intellige non solum de perpetuò addictis Ecclesiæ
servitio, sed etiam de iis, qui ad tempus inferniunt,
ad not. per Bald. in l. 1. num. 5. vers. item operatur, & in
l. 2. n. 5. C. de Episcop. & cleric. & ibi Salic. n. 3. & Aloy.
de Leo n. 11. & 12. Imol. in præsentis n. 2. Natt. *conf.*
576. n. 9. Calcan. d. *conf. 71. n. 3. in fine.* Capyc. *decif. 12.*
n. 2. & 3. Menoch. d. *caſu 562. num. 10. vers. quinto vr-*
get, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 341. n. 3.*
Mart. d. p. 4. *caſu 112. num. 6. vers. tertius articulus est,*
dummodo non inferniunt salario constituto dietim,
vel per hebdomadas secundum Vulpell. in *tract. de*
libertate Eccles. part. 3. num. 24. Bonacof. d. q. 15. in
fine, Decian. d. cap. 9. n. 47. Menoch. d. *caſu 562.*
n. 14. Stephan. Gratian. d. cap. 341. n. 4. Mart. d. p. 4.
caſu 111. num. 10. vers. & licet contrariam opinionem, &
num. 11.

Et licet plures ex Doctoribus citatis videantur
innuere se loqui deferuentibus Ecclesiæ pro sala-
rio, tamen idem resoluendum est, si illi nulla re-
cepta mercede Ecclesiæ inferniunt, quia licet obli-
gatione non sunt perpetui, actu tamen possunt esse,
& ideo gratis Ecclesiæ seruientibus concedi priuile-
gium fori, resolut Caranit. *rin. 47. n. 27. vers. item,*
cum sine mercede seruunt. Hos autem homines gratis
seruientes Ecclesiæ & Episcopis in Regno Neapolitanō
Diaconos salutarios appellant, & illos gaudere
priuilegio fori decidit S. Congregatio negotiis
Regni Neapolis præposita, præcium numerum as-
signando commido Ecclesiaram, & Episcoporum,
vt obuiaretur fraudibus, quæ prætentabantur
per eos committi, vt in declaratione, quæ sequi-
tur.

Sacra

372 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

Sacra Cardinalium Congregatio negotiis Regni Neapolitani praepositorum certò redditia in nonnullis eiusdem Regni diocesibus Diaconos, quos vocant saluaticos, in maximum numerum circa Ecclesiastum necessitatem, aut vilitatem excreuisse, volunt coram exemptionis causam declarare, & standibas quibuscumque occurrere, de S. D. N. Gregorij X V. mandato viræ vocis oraculo desuper habito, Diaconos saluaticos huiusmodi pro Ecclesiastum, & Episcoporum servitio retinere, vel in loco quoquo modo deficitum afflitti posse in Cathedralibus, seu superioribus Ecclesiis ad summum quatuor in Collegiatis, in quibus divina celebrantur, si Episcopo videbitur unum, quos quidem Episcopi prorsus gratis, & tales, qui omnino per se ipsos, non autem per interpositam personam ferunt debitum præsent, nec vlo modo criminosi, aut malæ conditionis, & fama eligere debeant, alia & hi nullo modo gaudent priuilegio, & eligentes iudicium Sedis Apostol. Seuerum experientur. Eos vero priuilegio Canonis non gaudent, fori autem prædictum in criminalibus omnino, in civilibus quoad corporis distinctionem tantum, & immunitatem ab oneribus personalibus, non autem ab aliis, durante servitio frui debere. Sed si alicubi maioribus vtantur priuilegiis, & immunitatibus ex legitima consuetudine, cuius cognitionem, & declaracionem in casum controvicia eadem Sacra Congreg. sibi reseruat, illam deberi attendi. Cognitionem verò aliorum premisorum ad Ordinarios pertinere hoc praesenti decreto statuit, præcepit, & declaravit, Romæ 10. Kalend. Iulij 1623. Octau. Cardin. Bandinus. Sic etiam deputati auctoritate Praelati ad aliquod hospitale eius auctoritate erectum fori prædictum gaudent, Valafc. conf. 103 num 3. Carol. de Graffis de effectibus cleria. effectu 1. num. 1. & 7. quos retero ego ipse de officiis. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 12. num. 40.

S V M M A R I V M.

- 1 Forum fortitur quis ratione rei controverſe, ubi res sita est, & n. 2.
- 3 Spoliator potest conueniri in eo loco ubi commisit spoliatum.

C A P. Sanct. III.

- 1 Forum quis fortitur ratione rei controverſe, ubi res sita est. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Panorm. Felin. Anch. Host. Mar. Socin. Barbat. Aretin. Alex. de Neu. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viuian. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 24. Alagona in compendio iuris Canon. pag 208. remissiu XI men. in concord p. 1 & 2. Casal. in annos vulgo tribuitur Concil. Africano c. 88. sed verius est defini ex Synodo Carthag. canon. 123. vt adiungit Anast. Germon. animadversus lib. 1. c. 29. propè fin. referunt ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 2. c. 4. & à Burchard. lib. 1. Decretor. c. 68. & ab Inon. p. 6. c. 176.
- 2 Hanc eandem conclusionem ex hoc text. definiunt apud nostros Lufitanos Ordin. Regia l. 3. tit. 1. 1. §. 5. & ut. 45. §. 10. & apud Castellanos l. 2. tit. 1. lib. 2. fori, vbi gloss. 1 & l. 5. styl. vbi Christoph. à Pace, & l. 32. tit. 2. p. 3. vbi Gregor. Lopez, colligunt Bernard. reg. 299. Anton. Gom. var. tom. 2. c. 14. n. 17. Menoch. remed. 3. retin. n. 316. Redoan. de rebus Ecclesia non alien.

9. 41. à n. 38. Sard. c. 1. f. 168. n. 11. & 54. cum seqq. Do- nel. comm. iuris Civil. lib. 17. c. 17. col. 2 latè D. Barbol. ad l. bares absens, 6. proinde & in art. de foro ratione rei sita. Procedit non solum in iudicio rei vindicationis, sed etiam in iudicio mixto, & personali ac actione hypothecaria, vt per Aloys. Ricc. in decision. Curia Archep. Neapol. art. 1. decr. 79. & etiam si alibi habeat domicilium, data tamen actori electione, vel agere in loco vbi conuenit domicilium habet tempore iudicij moti, vel in loco vbi bona sita sunt. Mich. Graf. tom. 1. com. opin. lib. 3. tit. 1. 5. n. 8. pag. 405. D. Barbosa d. art. de foro ratione rei sita, n. 16. vbi declarat posse quem habentem alibi domicilium conueniri in loco vbi res sita est, si ibi repetiatur.

Adverte argumento huius text. spoliatorem posse conueniri in eo loco, vbi commisit spoliatum, ex gloss. magna, schol. 1 ad finem, in l. 2. C. de iudicibus, Tirag. de retrahitu lig. 8. gloss. 3. n. 10. Menoch. remed. 15. recup. num. 209.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus, vt suspectus recusat, de cuius suspicione notorio constat, potest dare delegatum partibus non suspectum, cuius sententiam poterit per se executioni mandare.
- 2 Delegatus potest recusari suspectus.
- 3 Ordinarius index ante electionem arbitrorum potest si velit negotium principale alteri non suspecto committere.
- 4 Durum est suspecto sub iudice litigare.
- 5 Delegatus ab Ordinario an possit suam sententiam executioni mandare ostenditur.

C A P. Si quis contra. IV.

Gregor.

Causam contra clericum habens adire debet Episcopum clerici, si Episcopus vt suspectus recusat, ipse Episcopus deputet executorum, & si actor recusat talen executorum, Episcopus deputet aliquem, qui cogat omnes partes mutuo confusu eligere sibi iudices, à quibus, qua fuerint definita, taret Episcopus completere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Coll. & Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Panorm. Anch. Host. Felin. Aretin. Mar. Socin. Barbat. Alex. de Neu. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viuian. in ratione, secundi libri iuris Pontif. pag. 24. Alagona in compendio iuris Canon. pag 209. remissiu XI men. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 2. c. 5. & est Gregorius lib. 9. epist. 75. registri.

Executor.] Notatur ad hoc quod delegatus potest regulari suspectus, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. c. 109. n. 1.

Aut si hoc, &c.] Notatur ad hoc quod index ordinarius ante electionem arbitrorum potest si velit negotium principale alteri non suspecto committere, vt per Soar. à Pace in præl. torn. 1. part. 1. cap. 6. num. 24.

In gloss. Executor, ibi, & debet causam committere per sonne neuvi parti suspecta. Durum enim est suspecto sub iudice litigare, Crauet. conf. 132. num 25. Tiber. Decian. resp. 26. num. 1. volum. 1. & resp. 110. num. 6. volum. 3. Gregor. Lopez l. 22. tit. 4. part. 3. Elcoabar de ratiocinis, cap. 8. num. 17. & 28. Perez l. 1. in præc. tit. 5. lib. 3. Ordin. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 45. num. 24.

n. i. cum seqq. Seraphin. de privilegiis iuram. priuil. 7 n. i.
Amat. Roder. in præf. de modo, & forma videndi seu
examnandi processum, c. 10. n. 37.

In glof. Ipsius sollicitudine, ibi, quia delegetur ab Ordinario non potest suam sententiam executioni mandare. Hanc primam huius glossæ opinionem sequuntur Ceull. comm. contra comm. q. 632 r. 9. glof. verbo, à se, in princ. in l. à Diuo Pio, ff. de re indic. quam sequuntur ibi Bart. n. 14. Alex. n. 6. Ialon. n. 3. & Panorm. hic, & Felin. n. fin. Soc. n. 14. Alciat. in L. Imperium, n. 20. ff. de iuris d. omnium iudic. & l. paradox. c. 4. Ruin. cors. 1. n. 3. vol. 4. Verum contrarium hæc eadem glossa in secunda opinione amplectitur, nempe iudicem delegatum posse suam sententiam executioni mandare, sequuntur Panorm. hic n. 28. Alex. in rubr. ff. de officio eius, n. 9. & in l. 2. ff. de iuris d. omnium iudic. n. 10. Longobal. in repet. d. Imperium, n. 170. ff. eod. it. Bernard. Diaz reg. 1. 8. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum reali, §. 5. n. 27. vbi quid possit exequi manu militari, late Hieron. Fernandez. Otocco Romanorum lucubrat. q. 5. per rotam, vbi contrariis bene responder, vide alia ad c. significati 7. post n. 2. & ad c. in litera 9. de officio, & potest. indic. deleg.

S V M M A R I V M.

- 1 Laicus deicitor rei Ecclesiasticae, vel rei alicuius clerici potest coram indice Ecclesiastico conueniri, nisi laicus negaretur, ut Ecclesia sit a possidere, & n. 2.
- 3 Laici rerum Ecclesiasticarum inuasores coram Ecclesiastico iudice conueniri, & ab eo valenti arceri.
- 4 Actor forum rei sequi debet.
- 5 Consuetudo valet quod clericus conueniat laicum coram iudice Ecclesiastico.
- 6 Dominum uile mere laicum, & profanum est, ac proinde statutis & legibus Principum secularium subiectum.

C A P. Si clericus laicum. V. Alex. III

Laicus super re Ecclesiastice, vel clerici potest coram indice Ecclesiastico conueniri, sed probabiliter negat rem esse Ecclesiastice, vel clerici ad iurisdictionem Ecclesiasticam declinandam, conuenit coram suo iudice. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoft. Anchar. Panorm. Barbar. Mar. Socin. Felin. Aretin. Ioan. Monach. Alex. de Neno. Melch. Kling. Cujac. Viu. in rationali secundi libri iuri Pontif. pag. 15. Alagon. in compendio iuris Canon. pag. 209. remissiu. Catal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. referunt ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 2. o. 7. & est post Conc. Lateran. p. 8. c. 7.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Abb. hic n. 1. & Felin. n. 4. Socin. n. 15 Rom. cors. 159. n. 3. Card. conf. 146. n. 1. Gabr. conf. 17. n. 10 vol. 2. Natur. de redditu Eccles. q. 1. casu 9. Ozaf. decif. 32. n. 3. & c. Af. decif. 25. 7. n. 2. Marant. de ordine iudic. p. 4. dif. 11. n. 6. Guttier. canon lib. 1. q. 34. n. 7. Ozaf. Pedemon. decif. 32. Soar. à Pace in præf. tom. 2. prælud. 2. n. 16. cum seqq. Cut. Philip. p. 1. §. 5. n. 10. Surd. cors. 286. n. 4. Landon. Miranda de ordine iudic. q. 1. art. 5. concl. 4. in fin. Partad. p. 3. differ. 9. §. 3. à n. 2. Camil. Borrel. in summa omnium decif. tit. 13. n. 137. Mendez à Castro in praxi Ecclesiastica Lusitan. lib. 2. c. 4. à n. 1. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum reali, §. 5. n. 2. & 3. hoc adeò verum esse credit, siue agatur actione reali, siue personali, Campan. super c. Regni Neap. incip. quadam decreta, n. 10. Marcel. Cala in tr. de modo articul. Tom. I.

landi, & probandi glof. 1. n. 88. Carol. de Graffis de effect. cler. eff. clu 1. n. 522. Cened. præf. & canon. q. lib. 1. q. 14. à princ. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad c. iudicatum s. n. 1. dif. 8. 9. Armend. in addit. ad recop. legum Nauar. l. 1. tit. 4. n. 1. 4. num. 40. & 62. optimè Cald. Pereira q. for. s. conf. 43. vbi n. 16. resolut quid actione. Vnde vi conuenit laicus coram iudice laico, latè D. Barbos. in l. si quis ex aliena, n. 140. cum seq. ff. de ind. vbi restatur in hoc text. privilegium quoddam speciale contineri, quid scilicet Ecclesia, vel clericus si petant rem aliquam tanquam suam, & Conuentus fateatur rem esse Ecclesiastice, vel clerici, neget tamen se illam teneri restituere, allegata aliqua iusta causa retentionis, cognitio illius causa perimet ad Ecclesiasticum, & numeris seqq. ostendit quomodo probetur illa qualitas propter quam Ecclesia, vel clericus priuilegii concilium est, si negetur. Si vero laicus conuenit a clericis coram iudice Ecclesiastico negaret rem illam, quatenus dici potest, a clericis possideri, ut rem Ecclesiasticam, sed ut feudalem, quia ista cognitione facit, ne is iudex hac de causa cognoscatur, & eam diffinit, poterit solum summam super ea exceptione cognoscere, ut causam ad suum iudicem competentem remittat, & ob id reus ita excipiens probationes deducere debet, quibus exceptio nem illam veram esse ostendat, iuxta doctrinam Bart. in l. præc. præcone, C. si contra nos, vel utilitatem publicam refoluunt Menoch. remed. 3. retin. n. 373. & ante Host. hic n. 1. Abb. n. 2. vers. nam est hoc aperie, & n. 15. vbi hoc bene explicat, & affert intellectum ad text. in presenti, idem Abb. in c. noui, n. 12. sup. de iudic. Aufier de pofessat. Ecclesia, n. 39. Bellet. d. §. n. 6. Carol. de Graffis d. eff. clu n. 522.

De rebus suis.] Notatur ad hoc quid laici rerum clericorum inuasores coram Ecclesiastico iudice conueniri, & ab eo valent coeteri, in idem allegantur text. in cap. si quis de potentibus 34. q. 3. & in c. 2. ibi, nobis, infra de privileg. & Ordin. Reg. Lusitan. l. 2. tit. 1. §. 5. in princip. tenet hic Dec. a n. 1. Abb. n. 3. & in c. 2. cum sit generale, n. 4. infra hoc tit. & alij communiter, testes Soar. à Pace d. prælud. 2. n. 19. quidquid contra censeant Barbat. in d. c. cum sit generale, num. 68. in fine, Conat. var lib. 1. c. 4. n. 3. Decian. tral. crimin. lib. 6. c. 30. n. 23. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, implorandum, n. 32. in fine.

Cum aliorum forum rei sequi debat.] Dicam infra ad 4 cap. cum sit generale, hoc tit. n. 2.

Lices plerique paribus, &c.] Notatur ad hoc quid valet consuetudo, quod clericus conueniat laicum coram iudice Ecclesiastico, ut per Palat. in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, not. 2. §. 1. n. 19. Potest etenim laicus conueniri coram iudice Ecclesiastico ex consuetudine, etiam pro rebus non Ecclesiasticis, Abb. hic n. 5. & 7. Socin. n. 4. quos refert, & sequitur Bellet. d. §. 5. n. 4.

Vel Ecclesia.] Intellige quod uile, & directum dominum, Cur. Philip. & Mendez à Castro dictis locis. Si vero laicus de uili tantum domino, aut de causis circa ipsum motis conueniatur, coram iudice seculari causa agenda erit, ex ea ratione, quia dominium uile, mere laicum, & profanum est, ac proinde statutis, & legibus Principum secularium subiectum, vide Menoch. de arbitr. casu 108. n. 6. Valalc. de iure emphyl. q. 17. n. 12. & conf. 134. n. 13. & conf. 147. n. 17. Gama lusit. decif. 2. n. 6. & decif. 149. n. 5. Surd. conf. 338. n. 1. Modern. de iuris d. p. 4. casu 20. n. 5. & casu 13. n. 2. & casu 137. n. 32. Cald. Pereira de nomin. emphyl. q. 10. n. 13. & 19.

S V M M A R I V M.

- 2 Questio fendo inter clericum & laicum est de terminis

II
nandas

1. *nanda à domino feudi, qui si maliōse differat determinare, Legatus Papæ, vel Episcopus potest causam determinare.*
2. *Feudi dominus index est competens in feudorum controverſiis.*
3. *Feudum clericus capere potest.*

C A P. Ex transmissa. VI.

- Q**uestio de fendo inter clericum, & laicum est determinanda à domino feudi, qui si maliōse differat determinare, Legatus Papæ, vel Episcopus potest causam determinare. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Anan. Imol. Panorm. Anch. Host. Felin. Barbat. Aret. Alex. de Neuo. Mar. Soc. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viu. in ratione 2. libri iuris Pontif. pag. 25. Alagon. in compendio iuris Canon. pag. 209. remissione Casal. in annos & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 1. tit. 2. c. 2. & est post Conc. Later. p. 46 c. 5.
2. Collige ex text. dominum feudi in feudorum controverſiis indicem esse competentem, ita Menoch. conf. 2. n. 20. & 21. plures ad hoc citati in c. ceterum 5. sup. de iudic. & procedit conclusio textus, quamvis de proprietate feudi ageretur, Menoch. remed. 3. res in. n. 388. & clericus effet conueniens coram domino laico. Farin. in praxi crimin. ali. q. 8. n. 22.
3. Notatur text. hic ad hoc quod clericus feudum capere potest, vt per Clat. in § feudum, q. 78. n. 4. Anton. de Olibano in comm. ad iur. statutum, alium namque de iure fisci, c. 9. à n. 8. An. & quibus casibus in eo succedere possit, vide Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. vlt. §. 19. vbi plures citar. Doctores.

S V M M A R I V M.

1. *Causa feudi est cognoscenda à domino feudi.*
2. *Ecclesiasticus cognoscit contra laicum de causa feudi, vbiunque aliquis laicus tenet feudum ab Ecclesia.*
3. *Capitulum Sede vacante non potest cognoscere de causis feudalibus, de quibus cognoscet Episc. si vineret.*
4. *Princeps potest exigere iuramentum ab Episcopis tenentibus feuda ab eo.*
5. *Ecclesia quoad bona feudalia, que tenet à Rege, aliōrum à domino temporali, ligatur legibus feudalibus, laicorum, & subest domino temporali.*
6. *Episcopus electus & confirmatus habet plenam administrationem quantum ad ea, que pertinent ad iurisdictionem.*

C A P. Verum. VII.

- C**ausa feudi est cognoscenda à domino feudi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Inol. Anan. Anch. Panorm. Felin. Host. Aretin. Barbat. Mar. Socin. Henric. Alex. de Neuo. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viu. in ratione 2. libri iuris Pontif. pag. 26. Alagon. in compend. iuris Can. pag. 209. remissione Casal. in ann. & Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. coll. 2. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 3. Vide quæ di- ximus ad c. 2. infra de privilegiis.
2. *Sub suo iudicio cognoscatur.* Notatur ad hoc quod cognoscit Ecclesiasticus contra laicum de causa feudali, vbiunque aliquis laicus tenet feudum ab Ecclesia. Menoch. remed. 3. res in. n. 409. Amod. à Ponte in tr. quis si index in causa feud. col. 8 in fin. Ioan. Borcholten. de feudis, c. 10. n. 5. Intrigl. eod tract. cent. 2. art. 94. n. 11. Mozz. eod. tract. tit. de naturalib. feudi, n. 129. Surd. conf. 193. n. 1. Carol. de Graffis de effect. cleric. effectu. 1. n. 74. 1. Cur. Philip. p. 1. §. 5. n. 11. Armend. in addit. ad recip. legum Nauarra. lib. 1. tit. 4. c. 4. n. 41.
3. *Episcopus, &c.* Notatur ad hoc quod Capitulum Sede vacante non potest cognoscere de causis feuda-

libus, de quibus cognoscet Episcopus si vineret, vt per Azor. inst. moral. p. 2. lib. 3. c. 39. q. 1.

Alioquin Imperiali beneplacito, &c.] Notatur ad hoc quod Princeps potest exigere iuramentum ab Episcopis tenentibus feuda ab eo, vt per Cassan. in catalogo gloria mundi, p. 5. confid. 2. 4. vers. 138. Nam Ecclesia quoad bona feudalia, quæ tenet à Rege, aliōrum temporalium, ligatur legibus feudalibus laicorum, subest domino temporali, Afflict. in c. 1. §. item si clericus, a. n. 25. de capitulo. Conradi, Capyc. decif. 27. n. 28. Sbroz. de officio Vicarij, lib. 2. q. 26. n. 7.

In gl. Conservatus, ibi, idem effet si electus effet, & con- firmatus, quia tunc habet plenam administrationem quantum ad ea quae pertinent ad iurisdictionem. Vide Alois. Ricc. in praxi aerea ref. 136. Azor. d. lib. 3. c. 29. q. 5. quos refero ego ipse de officio & potest. Episc. p. 1. tit. 1. c. 4. n. 7.

S V M M A R I V M.

1. *Malefactores Ecclesiarum in vitroque foro conueniri possunt.*
2. *Autor forum rei sequitur.*
3. *Clericus potest laicos, qui sibi iniuriam fecerunt, accusare coram Ecclesiastico, vel saeculari indice.*
4. *Sacrilégium est crimen mixti fori, ita pro eo possit quis coram Ecclesiastico, vel saeculari indice conueniri.*
5. *Index, qui negligit facere iniuriam, item facit suam.*
6. *Usurparum crimen est mixti fori.*
7. *Simonia crimen est mixti fori.*
8. *Periurium est mixti fori quando agitur ad personam.*
9. *Adulterium est crimen mixti fori quando agitur de puniendo criminaliter.*
10. *Crimen mixti fori committens, & punitus vel absolu- tibus ab uno indice, an ab alio puniri, vel absolu- posse, remissibile.*

C A P. Cūm sit generale. VIII. Luc. III.

Rētore Ecclesiarum possunt conuenire malefa- ctores Ecclesiarum, id est, sacrilegos coram iudice Ecclesiastico, vel laico. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Barbar. Panor. Felin. Host. Henric. Alex. de Neuo. Melch. Kling. Ioan. Monach. Mar. Soc. Aret. Mantua. Cujac. Alagona in compend. iur. Can. pag. 26. Viu. in ratione 2. libri iur. Pont. pag. 209. remissione Casal. in annos & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 3. Vide quæ di- ximus ad c. 2. infra de privilegiis.

Vi auctor forum rei sequatur, &c.] Concordant apud nos Lufitanos Ordin. Regia lib. 3. tit. 1. in princ. & apud Castellanos l. 3. 2. tit. 2. p. 3. & 18. & 9. tit. 3. 1. 4. noue recip. exornant Soc. reg. 15. Duen. reg. 21. Roland. conf. 2. 3. n. 8. & 12. vol. 2. Surd. conf. 2. 6. n. 8. Carol. Bar- del. conf. 19. n. 14. Gaf. P. Thesaur. q. forens. l. 2. c. 1. 5. n. 6. Boët. decif. 1. 14. n. 6. Thom. de Thomas. in floribus legum reg. 9. Gut. de iuram. confirm. p. 3. c. 12. à n. 1. Cæs. Argel. de contract. leg. q. 1. n. 187. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concil. 1. 2. 2. Alois. Ricc. in collect. decif. p. 5. collect. 1. 930. latè D. Barbos. in l. h. e. absens. q. 1. prouide. n. 8. cum segg. de iudic. & plures alij citati in libello de principiis variis que iuris, lit. A. n. 29. & per metipsum in tr. de Axiom. iuris. usfreg. Axiom. 10. n. 1.

Vi malefactores suos, &c.] Notatur ad hoc quod clericus potest laicos, qui sibi iniuriam fecerunt, accu- sare coram Ecclesiastico, vel saeculari indice, qui à quo- libet eorum puniri possunt. Ordin. Regia Lufit. lib. 2. tit. 9. §. 3. Clar. in præf. §. fin. q. 2. n. 47. Bonacof. com. crimin. p. 1. verbo, clericus fol. 27. Rebuff. in tr. in quibus causis saeculares cognoscere possint, n. 43. & in tr. except. n. 239. Perez. l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordin. vers. quod tamem.

pag. 61.

De Foro competenti , Tit II.

375

pag. 61. Azeued. d l. 2. n. 10. tit. 2. l. 1. & l. 4. n. 4. tit. 1. l. 4.
noua recop. Cur. Philip. p. 3. §. 1. n. 6. Parlad. differ. 9. §. 2.
num. 2. Cenual. communiam contra commun. tom. 4. q. 897.
n. 149. Farin. in praxi crimin. q. 8. n. 1. 55. Cou. variar. l. 1.
c. 4. n. 8. Decian. tract. crimin. lib. 1. c. 2. 6. n. 1. & 22. The-
saur. deis. 2 24. n. 2 & 3. post Abb. Felin. Guid. Papax,
Roland. & alios. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore
clericorum reali. §. 4. n. 13.

4 Quia sacrilegi sunt censendi.] Notatut ad hoc quod
pro sacrilegio potest quis coram Ecclesiastico , vel se-
culari iudice conueniri , cum sit crimen mixti fori,
Cou. var. lib. 2. c. 20. n. 18. vers. 35. & l. 3. c. 3. n. 1. Clar. §.
fin. q. 35. n. 6. Dec. d. c. 26. n. 1. & 20. Vulpel. de libert. Ec-
clesif. p. 1. n. 29. Farin. in praxi crimin. q. 28. n. 62. Menoch. re-
med. 15. recop. n. 207. Gutier. præt lib. 3. q. 1. n. 1. Farin.
in praxi crimin. q. 172. n. 16. Marta de Iurisdict. p. 2. c. 1. &
& in votis now firmarum deci. voto 235. n. 1. Cur. Philip.
p. 3. §. 1. q. 7. Cardos. in praxi indicum verb. sacrificium,
n. 15. D. Barbo. in l. Titia. n. 51 ff soluto mar. Bobadil. in
sua politica. lib. 2. c. 18. n. 2. 38. Couall. in tract. de cognitio-
ne per viam violentie. p. 2. q. 59. n. 6. & q. 50. Ordin. Re-
gi. Lufitan. lib. 2. tit. 9. in princ. ibi. sacrilegos Bellet. d.
§. 4. p. 9. Diana res. moral. p. 1. tract. 2. re. 8. 1.

5 In gloss. Remiss. ibi. index. qui neglit facere insi-
tiam, item facit suam. Vide Menoch. de arbit. casu. 341.
late Farin. in praxi crimin. p. 1. 1. n. 43. multa profe-
quunt circa poenam iudi. in malis indicantis.

6 In gl. Malefatores, ibi. id est rapiros rerum Ecclesi-
sticarum. Vide Menoch. remed. , et in n. 362. cum seqq.

7 In ead. gl. ibi. item crimen usurarum. Crimen usur-
arum est mixti fori, Auend. de exequend. mand. p. 2. c. 2. 9.
& ad capita Prator. cap. 28. n. 1. p. 2. Auil. ad eadem capita
Prator. c. 5. 1. gl. usuraras. n. 1. Greg. l. 5. 8. verb. usurara. & ibi
Humad. gl. 2. tit. 6. p. 1. Perez in princ. tit. 2. lib. 8. Ordin-
nam pag. 27. vers. est tamen puniendus & in l. 5. tit. 19. ead.
L. vers. dubitari, pag. 364. Azeued. l. n. 18. & seq. tit. 1. l.
lib. 4. noua recop. & in l. n. 86 cum seq. tit. 6. l. 8. Peguera
decis. 30. n. 19. cum seqg. Anasta. German. de facrorum
immun. lib. 3. c. 12. n. 51. Guttier. de iuram. confirm. p. 1.
c. 2. n. 9. 11. & 16. Spin. in speculo test. in glos. sub. 1. n. 66.
Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 1. n. 2. 3. Soar. à
Pace in præt. tom. 2. prælud. 2. n. 26. Salzed. Bern. in
præt. c. 88. alias 91. in noniff. impress. lit. C. plutes plena
manu refert Cened. ad Decr. collect. 10. n. 2. quibus ad-
de Gas. Roder. de annis reddit. l. 3. q. 4. n. 122. Boba-
dil. in sua politica. lib. 2. c. 17. n. 40. D. Barbo. in l. Titia.
num. 48. ff. soluto mairim. Molina de insit. tr. 2. disf. 333.
Cur. Philip. p. 3. §. 2. num. 27. Renat. Chophin. de sacra
politica. 1. 2. tit. 2. n. 14. & 15. Valer. Reginald. in praxi
fori pœnit. l. 3. a. n. 93. Stephan. Grat. discept forens. c. 4.
n. 23. Aloys. Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1078 Vulpel.
resp. crimin 140. n. 1. & seq. post Archid. Abb. Ioan. Andr.
Alciat. Cabalin. & alios Bellet. d. §. 4. n. 10. Marta de
iurisdict. p. 2. cap. 7. Pradil. in summa legum pœnali. p. 1.
c. 30. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 4. 3. de foro
compet. a. n. 13. 5. de compromis. §. 2. glos. 1. à n. 100. Cenual.
de cognitione per viam violentie. p. 2. q. 7.

8 In ead. gl. ibi. Simonia. Crimen simoniae est mixti
fori , & per Ecclesiasticum , vel sacerdotalem indicem
puniri potest. Gregor. l. 58. glos. 3. tit. 6. p. 1. Mexi. in
tract. tasse panis. concil. 1. num. 9. Cur. Philip. p. 3. §. 2. n. 9.
Marta de iurisdict. p. 2. c. 7.

9 In ead. gl. ibi. Periuri. Periuri est crimen mixti
fori , quando scilicet agitur ad pœnam. Vide Anton.
Corn. de absolucione iuramenti. p. 3. q. 5. num. 14. cum seqg.
Morl. in emporio iur. p. 1. tit. 2. in prelud. n. 126. Soar. à
Pace in præt. tom 2. prælud. 2. n. 35. Marta de Iurisdict. p. 2.
c. 9. n. 2. 5. Armend. in addit. ad recop. legum Natur. l. 1.
tit. 4. l. 4. num. 67. Cenual. commun. contra commun. q. 897.
n. 980. tom. 4. & in tr. de cognitione per viam violentie.
Tom. I.

p. 2. q. 31. n. 8 & q. 67. n. 10. & q. 83. Mendez à Castro in
praxi Eccles. Lufit. lib. 2. c. 4. n. 4. Bellet. d. §. 4. n. 1. 8.

In ead. gl. ibi , & adulterij. Ad adulterium est crimen
mixti fori, vide Cou. de fonsal. p. 2. c. 7. §. 7. n. 12. Clar.
in præt. §. fin. q. 37. n. 3. ver. quare nunquid caus. Anton.
Gom. l. 8c. Tauri. n. 47. vers. verum tamén est. Menoch. de
arbit. cas. 4. 19. Bermon. de publicis concub. subr. de adul. à
n. 4. Soar. à pace d. prelud. 1. n. 32. Cur. Philip. p. 3. §. 2.
n. 20. Vincent. de Franch. decis. 1. 1. 2. Zerol. in praxi Epis-
cop. p. 1. verbo. casus mixtu. Azot. inst. mor. p. 2. lib. 3.
cap. 53. q. 2. vers. crimina mixti fori. Marta de iurisdict. p. 2.
c. 19. Cenual. de cognitione per viam violentie. p. 2. q. 88
Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 1076. Diana res.
moral. p. 1. tr. 1. ref. 86. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 1. 4.
n. 42. optimè D. Barbo. in l. 2. in princ. ff. foliato matr. p. 1.
n. 139. in fin. & n. 140. intelligit quando agitur de puni-
endo criminaliter, siue adulterium sit notorum,
sive etiam non notorum; nam si ageretur ciuiliter ad
separationem thori, & ad amissionem dotis, sicut iudex
Ecclesiasticus procedit, vt tenent. Sanch. de ma-
trim. lib. 10. di. p. 8. n. 1. & 16. Fr. Ludou. Miranda de or-
dine indic. q. art. 5. concil. 5. Bellet. d. §. 4. à n. 6. 5.

Quærit h̄c Bellet. n. 1. an committens crimen mixti
fori punitus, vel absolutor ab uno iudice , ab alio pu-
niri , vel absolui possit. de quo vide Greg. l. 8. verbo,
estos. tit. 6. p. 1. & l. 4. verbo. contelles. 1. 2. 8. 1. 7. Ant. Gom.
tom. 3. var. c. 1. n. 40. Clar. in præt. §. fin. q. 57. à n. 11. An-
ton. Quæleda divers. q. iuris. c. 29. ad fin. vers. nec illud
omittendum Brunor. à Sole in q. legalib. 1. 7. ex n. 40. Ant.
Scap. de iure non scripto l. 5. c. 9. Petr. Greg. lymagm. uris
p. 1. lib. 47. c. 4 in fin. Auil. ad c. 25. Pratorum glof. c. n. 11.
& 12. Auendan. ad c. 5. Prator. n. 18. p. 2. Perez l. 1. in
princ. tit. 8. 1. 8. Ordin. & l. 3. tit. 4. eod. lib. vers. ad quinimum.
Penia in direct. inquis. p. 2. schol. 2. c. col. 5. Soar. à Pace in
præt. 10. 2. præl. 2. n. 49. cum multis seqg. Decian. ur. crimin.
lib. 4. c. 9. n. 45. & c. 10. n. 1. vers. & nota & lib. 6. c. 36. n. 8.
Cur. Philip. p. 3. §. 2. n. 33. Bobadil. in sua politica lib. 1. c. 17.
n. 98. & c. 18. n. 2. 34. Lud. Mirand. de ordin. iud. q. 1. art. 7.
concl. 2. Mendez à Caltr. in praxi Ecclesiast. Lufit. lib. 2.
c. 4. à n. 17. Cenual. ad Decret. collect. 1. 13. n. 5. & collect.
12. 6. n. 4. Bellet. d. tit. de fauore cleric. reali. §. vlt. m. 106.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericorum causa in loco temporalis iurisdictionis Ec-
clesia secundum ius Canonicum terminanda sunt.
- 2 Index Ecclesiasticus indicare potest laicos tam ciuiliter,
quam criminaliter, ubi habet dominium temporale.
- 3 Conveniri potest quis in loco, in quo assidue commoratur;
qui in eo non habeat domicilium.
- 4 Declaratur text. in prætenti. & n. 5.
- 5 Dicitio, aliquis, uniusversalis est, & comprehendit omnes
species eius rei, cui adiungitur.
- 6 Paris. sunt statuti ligari, & forum sortiri.
- 7 Ordinationes, que respiciunt ordinem procedendi etiam
contra clericos, si ipsi litigent coram iudice sacu-
lari, seruari debent.
- 8 Confuetudo loci fernanda est in concernentibus pro-
cessum.
- 10 Confuetudo, seu stylus respiciens ordinatoria iudicij
ligat forenses, licet secus in decisoriis cause.

C A P. Quod. Clericis. IX. Cœlest. III.

C Aufæ etiæ pecuniarie, quas habet clericus cœtra
laicū, sunt traçlandæ secundum ius Canonicum,
& secundum confuetudines, vel iura municipalia.
Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Zabar. Collect.
Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Panor. Felin. Dec. Buttr.
Anch. Hoft. Mar. Socin. Henric. Barbat. Aret. Alex. de

li 2 Nemo,

376 Collectanea Doct in lib. II. Decretal.

Nero. Melch. Klinig. Io. Monach. Cujac. Viu. in ratione. 2. libri iur. Pont. pag. 28. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 202. remissum Casal. in annot. & Ximen. in conc. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 3.

² Collige ex text. iudicem Ecclesiasticum iudicare posse laicos tam ciuiliter, quam criminaliter, vbi haber dominium tempore, glof. verbo, de iure, in c. 2. de exempt. in 6. Abb. in c. licet n. 6. inf. hoc tit. Bellet. disquisit. cler. p. 1. tit. de favore clericorum reali. §. 5. n. 5. 3.

³ Commorantes.] Notatur ad hoc quod q. c. conueniri potest in loco, in quo assiduè commoratur, quamvis in eo non habeat domicilium, vt per Panorm. hic n. 5. & alios, quos refert D. Barboſa in l. bares absens, §. vlt. n. 111 ff. de indic.

⁴ Iure Canonico dedicatis, &c.] Difficilis reputatur hic text. dum probat iure Canonico esse decidendas non solum causas illas, quas laici habent contra clericos, verum etiam, quas ipsi clerici habent contra laicos, quemadmodum generaliter intelligendis esse volunt Doctores, teste Bero. in c. 1. & n. 29 de const. Igitur circa eius intellectum non immerito Doctores torquentur, & communiter intelligent Parisios ciuitatem in temporalibus Ecclesiæ esse subiectam, & ideo inter laicos etiæ ius Canonicum esse ferendum. Alij vero intelligent eam decisionem specialiter in clericis Parisis gratia studij commorantibus, vt scilicet specialiter priuilegium in hoc text. illis cœcedat, vt eorum causa siue a laicis conueniat, siue etiam laicos conueniant, coram indice Ecclesiastico debeat pertractari, & secundum ius Canonicum decidi. Verum aperte confunditur primò, quia nullum reperitur verbum in nostro text. ex quo colligi possit, quod in eo agatur specialiter de clericis studientibus, sed potius generaliter, & indistinctè loquitur de quibuscumque Parisis commorantibus, secundò quia nullibi reperitur priuilegium hoc studentibus concessum, vt etiam si clerici sint coram indice suo, id est, clerici actores, possint laicos reos conuenire, sed solum, vt iudicem habeant proprium, coram quo priuatiè conueniantur, vt in auth. habit. C. ne filius pro patre. Deinde obstat text. c. super specula, de prim. vbi de docentibus, & studentibus agitur, & sic coniecturis vti licet, vt colligamus in hoc text. agi de clericis Parisis commorantibus causa studij, verosimilius erat de iisdem studentibus agi in d. c. super specula, & tamen aperte probat solas Ecclesiasticas causas Parisis secundum ius Canonicum decidendas, non ita ciuiles, & pecuniarias, vt patet ibi, rato occurrit Ecclesiastica causa, &c.

His igitur omisssis, & longissima distinctione, quā faciunt Butr. Zabar. Abb. & alij ibid. Ego contra receptissimam omnium, quos viderim, interpretationem, existimo verba illa, clerici contra aliquos, vel aliqui contra eos, non cōcludere, nec posse intelligi de laicis, qui conueniuntur à clericis, sed necessariò esse intelligenda de causis clericorum contra clericos, quasi dictio, aliqui, id est sonet, atq; alij, & fit sensus, causa pecuniaria, quas clerici Parisienses habent contra aliquos clericos aliunde, vel alij contra eosdem, &c. que intellectum semper probabilè iudicauit, & nunc tenendum efficaciter mihi probat integra Decretalis, quā ponit Ant. Aug. coll. 2. c. 5. sub hoc tit. & refertur in nouissimis impressionibus iussu Greg. XIII. in hac verba; Nullius Episcoporum, vel clericorum ad iudicia secularia est trahendas, habent enim illi indices suos, nec quidquam est eis publicis commune cum legibus: Bonifacius vero Papa, G. Gelasius, & alij plures antecessorum nostrorum antiquioribus Conciliis consonantes, sicut bene pater virio viriūque iuriū peritis, id ipsum in sacris constitutioribus ediderunt. Hac igitur ratione inducti per Apoft. Sedis scripta mandamus, quatenus se qui causas seculares cler-

c. Parisios commorantes habuerint contra aliquos, vel aliqui contra eos, appellat, remota iure Can. decidatis, nec permitatis iuri scripto confuetudinem prævalere. Si ergo verba illa, hac ratione inducti, referantur ad principium text. nullus Episcoporum, vel clericorum ad iudicia secularia est contrahendus, manifestissime appetit in tota decisione agi de clericis, qui conueniuntur, & consequenter re iure scripto constitutissimæ, non vero aliquid noui iuris decidere Pont. vt etiæ ostendit verba illa, sicut bene pater virio viriū peritis, Ratione vero dubitandi fluxisse ex contraria confuetudine, quam in ultimis verbis damnat Pontifex, ibi, nec permitatis iuri scripto confuetudinem prævalere: indeq; confirmari potest ratio decidendi ad text. in d. c. super specula, quod faciliter Parisis ius Ciuile audiri, vel docere interdicit clericis, & laicis, propter nimia eiusdem iuri Ciuilis curiositatē, ob quam studium sacra Pagina despiciebatur. Adhuc nunc non solum in scholis vitium hoc irreipissimum, verum etiam in foro, vt prætermis Canonici statutis causa pecuniaria aduersus clericos irre ciuii deciderentur. Vnde ad hos, & similes abusus tollēdos mērito Pontifex ius Canonicum in foro seculari seruari præcipit, & leges Ciuiiles in scholis doceari, & audiari prohibet Parisis, & in aliis locis vicinis.

In glof. Aliquo, virio, ibi, etiam laicos.] Notatur ad hoc quod dictio, aliquis, veluti viuissimus comprehendit omnes species eius rei, cui adicitur, vt per Tiraq. in l. si vngnæ, C. de reuoc. donat. verb. omnia. n. 4. cetera de hac dictione vide in meis Remiss. de dictio. & claus. dict. 1. 4. alias dict. 2. 2. secundum Lugdun. impref.

In ead. glof. ibi, vel iure municipal. Notatur ad hoc quod paris sunt statutis ligari & forum fortiri, atque ita iurisdictioni subiici, vt per Menoch. cons. 35. n. 14. Alciat. cons. 30. n. 1. tom. 1. lib. 2. Bero. cons. 5. n. 9. lib. 1. Sturd. cons. 2. n. 1. 4. in fine, Carol. de Graffis de effet. cleric. effectu 2. n. 1.

Notatur etiam ad hoc quod ordinationes, quæ responsum ordinem procedendi etiam cōtra clericos, si ipsi ligent coram iudice seculari, seruari debent, Rebus ad leges Gallie, in proem. gloss. n. 6. Abb. hic n. 6. C. 7. & in c. Ecclesia S. Mariae, n. 25. 26. & 42. vbi Felin. n. 81. vers. tertius casus, Dec. n. 44. & 145. cum seqq. & 164. de const. Lap. alleg. 81. Cald. cons. 11. n. 1. de const. Abb. cons. 43. n. 4. p. 2. Corn. cons. 11. 4. n. 4. in princ. vol. 2. Alex. cons. 33. n. 4. col. 1. vol. 6. Soc. Sen. cons. 71. n. 4. vol. 4. Roland. cons. 48. n. 20. & 22. vol. 1. cons. 57. n. 20. vol. 2. Cephal. cons. 65. 4. n. 32. vol. 5. Ioan. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiæ, p. 1. c. 11. n. 4. vbi dicit procedere in præparatoriis, & ordinariis litis, non vero in decisoriis, quia statuta concernentia modum procedendi non concernunt personam, sed causam, quæ subiicitur illi foro, Roland. d. cons. 48. n. 21. Et confutatio loci 9 seruanda est in concernentibus processum, & sic illius tribunalis, vel iudicis coram quo proceditur, Duen. reg. 147. Bernard. reg. 144. Confuetudo enim, seu stylus respiciens ordinatoria iudicij ligat forenses, licet secus in decisoriis causæ vt per Viu. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 17. n. 298. pag. 249. Mafcard. de probat. concl. 423. n. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancr. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 104.

S V M M A R I V M .

1. Laicus laicum super re ciuiili coram indice Ecclesiastico conuenire non posset, nisi in defectu iustitiae secularis, vel nisi consuetudo id exposcat.
2. Index secularis quando est negligens in faciendo iustitiam, Ecclesia tunc etiam contra laicos cognoscere.
3. Consuetudo potest tribuere iurisdictionem indices Ecclesiastico contra laicum.

4. Unde

De Foro competenti, Tit II.

377

4. *Vniuersitas, vel Synodus recusari potest.*
5. *Imperio vacante succedit Papa in administratione.*
6. *Arbitri sunt eligendi qui iudicent recusationem iudicis.*
7. *Index Ecclesiasticus potest se immiscere seculari in-
risidicioni ratione connexitatis.*

C A P. Licet ex suscep. X. Innoc. III.

Lacons per literas impetratas è Papa in negotio pertinente ad forum secularare non potest agere corā iudice Ecclesiastico, dummodo index secularis faciat institutam, & qui à iudice laico sentiunt se gravatos, possunt appellari ad Episcopum, vel ad Papam, vbi haec tenus fuit talis confundendo; vel quando non habent superiorē seculararem ad quem recurrent, vt tempore vacationis Imperij, item si iudices laici habentur sup̄fecti, partes eligant arbitrios, corā quibus agant de causa suspicionis, quæ si est iusta, possunt recurrere ad Episcopum, vel Papam, pro iustitia, sed ad Papam de iure communī. Collig. ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Felin. Anch. Panor. Holt. Mar. Socin. Henric. Melch. Kling. Aret. Io. Monach. Cuiac. Viu. in ratione secundi libri sur. Pon. pag. 28. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 120. remissione Cafal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 2. tit. 2. c. 1.

2. *Exhibet iustitiae implementum.*] Notatur ad hoc quod data negligētia iudicis secularis potest Ecclesiasticus procedere contra laicos in causis, in quibus alias nō possent Ecclesia enim quoslibet laicos in quolibet excessu notorius iudicare potest, quando iudex secularis est negligēs, vt si requiritus nō exhibet institutam, Abb. hic n. 1. & in c. qualiter n. 7. de ind. & in c. 1. n. 7. de offic. Ord. & in c. 1. n. 9. de empt. & vendit. Cou. pratt. 6. n. 1. ad fin. Marant. de ord. ind. p. 4. dif. 1. n. 11. Martin. Monter. at Cueua aragonie dec. 23. n. 10. Gonzal. ad reg. 8. Can. §. 2. procem. n. 26. Bellet. dīquif. cler. p. 1. tit. de favore clericorum personali. §. 2. n. 2. 5 & tit. de favore clericorum reali. §. 5. n. 36. Bern. Grenae ad pratt. Imp. lib. 1. concl. 2. 8. n. 10. cum seq. Armcnd. in addit. ad recip. legum Nauar. lib. 1. tit. 4. 1. 4. n. 45. Card. Tusch. 10. 4. lit. I. concl. 4. 4. n. 3. & 13. & tom. 6. lit. P. concil. 4. 1. n. 14. Carol. de Graff. de eff. lib. cler. effect. 1. n. 390. Imò poterit iudex Ecclesiasticus censuris cōpellere indicem secularē, vt si no muncere fungatur, nam ad commune bonum spectat, & ad pacem fidelium, vt ad iudicem Ecclesiasticum possit haberi recurſus, saltem eo titulo, vt peccata publica corriganter, vt per Soar. de censur. dif. 2. 8. sect. 1. n. 14. prove eum refert Bellet. d. 5. n. 38.

3. *Ad tuam sicut hactenus seruatum est.*] Notatur ad hoc quod confundendo potest tribunere iurisdictionē iudici Ecclesiastico super laico, itavt etiā in causa laicorum pendente coram iudice seculari possit ab eo appellari ad iudicem Ecclesiasticum, ut per Palat. in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, & uxor. notab. 2. §. 1. n. 2. 9.

4. *Vel ad nostram.*] Notatur ad hoc quod Vnueritas, vel Synodus recusari potest, vt per Mant. dialog. 11. 5. Boer. dec. 269. n. 1. Profip. de Aug. in addit. ad Quarant. in summ. Bull. verbo Concilium provincialē, n. 12. Rip. in c. 1. ex n. 44. de iudic. Perez l. 1. vers. 18. q. ist. 5. lib. 3. Ordin. pag. 570. Menoch. de arbitri. casu 458. n. 10. Torreblanca in tr. de Magia, lib. 3. de crimin. punit. c. 26. n. 10. Scacc. de appellat. q. 17. n. 16. Carral. in explicat. ad aliquas leges recip. c. 9. n. 2. 1. Ciuitas similiter, collegium, & senatus recusari possunt generaliter, Albert. lib. 2. statut. q. 101. vers. autem potest, Capyc. decis. 138. n. 6. Boer. dec. 269. n. 4. Azcued. in Curia Pisan. lib. 4. c. 6. n. 7. Soar. de Pace. in pratt. tom. 1. p. 1. temp. 10. n. 2. 1.

5. *Vacante Imperio.*] Notatur ad hoc quod vacante Imperio succedit Papa in administratione, vt per Tom. I.

Peregrin. de iure fischi, lib. 1. art. de his qui iura fiscalia habent, n. 35. pag. 15. & tunc appellatur ad Papam omisso medio, Sigism. Scacc. de appellat. q. 7. n. 112.

Coram arbitrio communiqueretur electis.] Notatur ad hoc quod arbitrii sunt eligendi, qui indicent recusationem iudicis, vt per Tiraq. in l. si unquam, C. de revocationis donat. verbis suscep. 1. 2. 4. 7.

In glos. Vacante Imperio, ibi, item ratione connexitatis. 7 Notatur ad hoc quod index Ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni ratione connexitatis, vt per Palat. in repet. d. c. per vestras, notab. 2. in princip. n. 2. 2. vers. ad hoc.

S V M M A R I V M.

1. *Vidua laicum coram iudice Ecclesiastico conuenire non potest, nisi super causa Ecclesiastica, vel in def. seculari iudice secularis.*
2. *Declaratur text. in praesenti.*
3. *Index Ecclesiasticus potest cognoscere de causis viduarum, & aliarum miserabilium personarum laicarum, quādo institutā coram seculari consequi non valent.*
4. *Decinalis causa quando tangit in iudicis inst. non cadit in laicum eius cognitione.*
5. *Delegatus index, cui est commissa causa appellatio-
nis, poterit absque noua commissione cognoscere de
causa principali, si appellatio fuerit instaurata.*

C A P. Ex terore. XI.

Causa vidua cum laico corā iudice seculari tra-
ctari debet, nisi super causa Ecclesiastica, vel in defectum iudicis secularis, quia tunc corā Ecclesiastico efficit discutienda. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Panor. Barbat. Felin. Mar. Socin. Aret. Henric. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viu. in ratione 2. libri sur. Pon. pag. 29. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 210. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 3. c. 2.

Per iudicem seculararem, &c.] Aduerte quod quamvis laici prorogare possint iurisdictionem iudicis Ecclesiastici, tamē in hoc text. non fuit prorogata iurisdictio Ecclesiastici, quia laicus conuentus, non valebat prorogare, imò nolēbat coram eo respondere, & idē celstante prorogatione, merito remittitur ad suum iudicem, hoc est, dominum temporalem, ita D. Barbos. in l. 1. ff. de iudic. art. 3. n. 1. & 8.

Alioquin non obstante, &c.] Notatur ad hoc quod iudex Ecclesiasticus potest cognoscere de causis viduarum, & aliarum miserabilium personarum laicarum, & coram eo possunt laicum conuenire, quando institutā corā seculari indice consequi non valent, glos. verb. procedere, in t. signific. atib. de offe. deleg. vbi Holt. n. 4. Abb. 5. & Felin. 4. Cou. pratt. c. 6. n. 1. Boer. sing. 3. n. 5. Card. Tusch. 10. 4. lib. 1. concl. 4. 4. n. 3. & 13. & 19. 6. lit. P. concil. 4. 1. n. 14. Greg. l. 48. verbo, adezir. tit. 6. p. 1. Auend. de exequē mand. p. 1. c. 1. m. 3. 1. vers. decima can-
sa, Anil. ad c. 1. Pratorum, glos. v. in pan. n. 11. Petet l. 2. vers. fallit quando, tit. 1. l. 3. Ord. Ant. Olib. in comment. ad iur. articulo, alium namq; de iure fischi, c. 3. n. 5. 4. D. Barb. in l. 1. ff. soluo matr. p. 1. n. 49. Moder. de uris d. p. c. 2. 1. Bodabil. in sua politica, l. 2. c. 17. n. 106. cum seq. Gare. Gi-
rond. de priuileg. & exempt. explic. n. 4. 6. 4. Bellet. dīquif. cler. p. 1. tit. de suo e clericorum reali, §. 5. d. 3. 1. Ludon. à Saravia de iurisdict. adiutoriorum q. 30. n. 4. 5. nam propter negligētiam iudicis inferioris, iurisdictio de-
volutur ad superiorē. Bouer. sing. n. 3.

In glos. In iustitia, ibi, & pricipiū circa doto. Vide 4 Palat. in repet. cap. per vestras, de donatione inter virum, & uxor. notab. 2. in princ. n. 3.

ii 3 In

378 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

S in glo. Ecclesiasticum, ibi, item decimalum. Notatur ad hoc quod quando causa decimalis tangit ius indistincte non cadit in laicum eius cognitio, quia est causa Ecclesiastica, ut per Rebuff. de decimis, q. 9. n. 1. & q. 10. à princ. & in tr. quando secularis, n. 13. & in tract. excepti, num. 213. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. e. 6. 6. 5. D. Barbol. in l. Titia, n. 39. ff. soluto matr. late Mointa de decimis, c. 8. q. 1.

G In glo. Terminetis, ibi, videtur enim committi, &c. Notatur ad hoc quod iudex delegatus, cui est commissa causa appellationis, poterit absque noua commissione cognoscere de causa principalis, si appellatio fuerit iustificata, ut per Cou. pratt. c. 9. n. 5. verf. quinta conclusio.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus non potest sibi constituere iudicem laicum, etiam si proprium iuramentum, & aduersarii consensus accedat.
- 2 Clericus nec iniurie, nec voluntarie potest privilegio fori renuntiare.
- 3 Nobilis an possit renuntiare privilegio nobilitatis, remissiae.
- 4 Clericus quare non possit privilegio fori renuntiare, expeditur.
- 5 Iuri publico privatorum pacto non derogatur.
- 6 Clericus trahens clericum ad forum iudicis secularis perdit causam.
- 7 Iuramentum non confirmatur actus quoies in fauorem publicum principaliter prohibetur.
- 8 Mulier potest renuntiare Velleiano.
- 9 Macedoniana non potest renuntiare.
- 10 Clericum trahens coram iudice laico non perdit causam ipso iure, sed per sententiam.
- 11 Verbum, amittant, non inducit ipso iure.
- 12 Clericum trahens coram iudice laico, non potest amplius pertinere ad hoc, ut emitet pœnam iam incursum.

C A P . Si diligent. XII.

Clericus non potest renuntiare iuri suo, & constitutere sibi iudicem laicum etiam in causis temporalibus, & liberè, etiam iurauerit acceptare, aduersario, quia pacto priuatorum iuri publico non derogatur. Imò in Conc. Mileuitanensi, & Carthaginensi specialiter est decreatum, ne clerici ad laicos indices pertrahant sub pœna perdendi causam, & excommunicationis, quod idem si Episcopi, vel clerici purgare se voluerint coram laico de criminali, vel civili. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Holt. Anch. Bald. Panor. Buttr. Mar. Soc. Barbat. Felin. Arct. Henric. Melch. Kling. Cuiac. Viu. in ration. secundi libri iur. Pont. pag. 29. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 210. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 3. c. 4.

2 Collige ex text. clericos nec iniurie, nec voluntarie possit privilegio fori renuntiare, & sibi iudicem laicum constitutere, ut per Cou. in c. quanvis pactum, de paliis, lib. 6. p. 2. in inicio, n. 9. & pratt. cap. 33. num. 2. Caffan. in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. vers. Archidiaco-nus, n. 4. Salzed. in pratt. Bernardi, c. 65. n. 3. in nouiss. impress. Perez. l. 1. gloss. 1. pag. 59. col. 2. tit. 3. lib. 1. Ord. & l. 2. gloss. 1. vers. queri etiam potest, pag. 567. tit. 1. lib. 3. Menoch. de arbitrio. caſu 430. n. 2. Iacob. de Graff. in dec. aureis. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 54. Albert. in c. quoniam, de he-

res. lib. 6. q. 1. p. 1. Vincent. de Franch. dec. 400. num. 6. p. 2. Bajard. ad Claram in §. fin. q. 36. n. 10. Franc. Viu. dec. 25. n. 1. Sürd. conf. 2. n. 31. & conf. 396. num. 15. Vinc. Hond. conf. 3. n. 2. lib. 1. Marchel. de commiss. p. 2. c. 3. quarti. principalis, n. 54. Anaft. German. de sacrorum immunit. lib. 1. c. 15. n. 51. late Carol. de Graffis de effectu. cler. effectu. 1. n. 42. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 16. n. 50. Farin. in praxi crimin. q. 8. à n. 10. optimè D. Barbol. in l. alia, § eleganter, n. 14. ff. soluto mair. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 2. n. 10. Burg. de Pace conf. 10. n. 17. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo. clericu, §. 12. Cas. Argel. de contradic. legitimu, q. 3. n. 180. Card. Tusch. lit. C. concl. 57. Bernard. Graue. ad practicam Camer. Imper. lib. 1. concl. 37. n. 12. Steph. Quarant. in summa Bullar. verbo, forum competens, vbi referit Bullam Martin. V. per quam fuit innovata, & ampliata decisio huius text. Mart. in iuridict. p. 1. c. 6. n. 40. cum seqq. Cald. Pe-reira q. forens. lib. 1. q. 15. n. 19.

Amplia primò, vt nec etiam cum iuramento possint Ecclesiastici tali priuilegio renuntiare. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 18. n. 50. D. Barbol. in l. 1. p. 5. n. 73. ff. soluto mair.

Amplia secundò etiam clero primæ tonsuræ, qui etiam non potest priuilegio fori renuntiare, vt per Ioan. Andr. n. 8. & Butr. n. 3. in praesenti, Alex. de Neu, in c. 1. n. 2. hoc eod. tit. Ant. Gom. tom. 4. var. c. 10. n. 3. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 14. Thom. Valaf. tom. 1. alieg. 24. n. 1. Non obstat glo. vlt. in fin. c. 1. tue, de apostatis, quia intelligitur protv ibi dixi.

An nobilis possit renuntiare priuilegio nobilitatis, vide Cou. in d.c. quanvis pactum, p. 2. in princ. à n. 5. Greg. 1. 3. gl. de sarge, tit. fin. p. 7. Menoch. de successio-num creat. §. 22. n. 75. Perez. l. 1. gl. 1. vers. queri potest, tit. 1. lib. 4. Ordin. pag. 789. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 6. n. 18. Gutier. de iurament. confirm. p. 1. c. 16. n. 50. Parlad. rerum quodlib. 2. c. fin. p. 5. §. 6. n. 11. Baec. de inpe debito, c. 16. n. 64. Azeudel. 4. n. 14. cum seq. tit. 2. lib. 6. nane recip. & l. 1. n. 22. ad fin. tit. 10. lib. 8. & in Curia Pisana. lib. 2. c. 7. lit. F. Ceuall. communium contra communi-nes, q. 688. & q. 821. n. 100. Ednard. Caldeira de error. pragmaticorum, l. 1. c. 4. D. Barbol. d. § eleganter, n. 13. & à n. 21. Bobadil. in sua politica, l. 3. c. 15. n. 20. & 27. Ames. de potestate in se spfo. lib. 2. c. 2. Sürd. conf. 1. 80. n. 9. & decis. decisi. 16. n. 10. Ambrosin. de immunit. c. 16. n. 9. Octan. Glorit. resp. 13. n. 6.

Cum nō sit beneficium huc personale, &c.] Nota ratio-ne quare non possit clerici foti priuilegio renuntiare, quia scilicet priuilegium fori est introductum non in priuatum fauorem persona, sed in publicum totius ordinis clericalis, referunt Cou. in cap. quanvis pactum, p. 2. in inicio, n. 9. Roland. conf. 4. n. 9. vol. 1. Scac. de iudic. causar. civil. & crimin. lib. 1. c. 11. n. 1. & seq. Sürd. conf. 396. n. 14. & seq. plures per Carol. de Graff. de effectu 1. n. 43. & per Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore cler. personali, §. 2. n. 2. & ceteri citati sup. n. 1. qui tamen omnes, & alij, quos adducunt, mirè variant in expli-canda ratione, quare priuilegium, ne clerici ad sacer-ditium concepsum, cum magis contrarium, & renuntiabile esse decidat rex. in l. 1. quis confirbendo. C. de Episco-pis, & cleric. & in l. pen. de paliis, & non sine aliquaria ratione, quia priuilegiu antiquis Canonibus concessu fuit sub ea forma, ne clerici clericos ad iudicia pu-blica pertrahant, vt patet ex c. inolita, 11. q. 1. que verba solum ad initios proprii referuntur, non ad volentes, vt per text. in l. 1. C. de agricolis, lib. 1. 1. notat Roman. conf. 197. n. 5. Sed audiendum non est Cuiac. qui nostros pontifices temere incusare anfus est in l. ius publicum, ff. de paliis, eo quod dixerit priuilegium fori

fori clericis competens iuris publici esse, ea vero ratione Pontificem ab hac calumnia vindicare nititur. Couar. quod leges de Sacerdotibus, & Sacerdotiis iuris publici dicantur in l. 1. §. huius studij, ff. de iustitia, & iure, sed non conuenit cum d. l. penultima, neque etiam cum verbis huius text. dum rationem ad illud refert, quod primitum toti ordini fuerit concessum. Dic igitur melius veram rationem deduci ex eo, quod licet a principio primitum clericis sub ea forma fuerit concessum, ne ad iudicia secularia trahantur, seu venire compellantur, ut in Concil. Milevit. de quo in d. cap. inolita, per sequentes tamen Pontifices aucta est prohibitio, & meritò constitutum, vt etiam volentes coram seculari iudice se purgare, aut litigare, aut respondere non possint, ut in Cone. Carthagin. de quo in cap. placuit, 11. q. 1. ne scilicet redundaret in opprobrium totius ordinis, si clerici diuinis officiis dedicati per iudicia secularia vagentur, atque ideo Pontifex in principio huius text. utrumque illud Concilium coniunxit, ut scilicet ostenderet priorem prohibitionem non sufficere, sed fuisse necessariam posteriorem, qua specialiter prohibet clericis ne in seculari iudicem consentiant, aut primitum renuntiare valeant, & iam ex tempore, quo clericis prohibitum est, ne volentes clerici in seculari iudicio respondere possint, meritò prohibitionem non respicere intelligitur singularum priuatam utilitatem, sed potius legum publicum fauorem respexit totius ordinis: indequod facile responderet d.l. si quis in conscribendo, & d.l. procedere secundum tempus antiquius, quo illa prohibitio in ipsis clericos volentes scripta non erat; & ita necessarium non est recurrere ad intellectum eorum, qui confingunt ea iure non agere de primitivo fori, & exemptionis clericorum à foro seculari, sed de alio quod specialiter aliquibus dabatur clericis, ut ex pluribus iudicibus, quem vellent, eligere possint, ut videtur communis ex Scribentibus utroque loco, in quo non immotor, quia ibi Deo dante latius dicam.

⁵ *Pacto priuatorum iuris publico minime derogari.] Notatur ad hoc quod priuatorum pacto iuri publico non derogatur, ut per Nauar. tom. 2. suorum operum, tractat de finibus hum. action. num. 29. Armendar. in addition. ad recipil. legum Nauarræ, in proem. num. 23.*

⁶ *Alioquin causam perdeant.] Notatur ad hoc quod clericus trahens clericum ad forum indicis secularis perdit causam, ut per Card. Tusch. lir. C. concil. 338. Marant. de ordin. indic. p. 4. dist. 11. n. 2. Caroc. sing. 27.2. Erasm. à Cochier. de iurid. Ordin. in exemplis, part. 4. q. 94. n. 1. Carol. de Graffis de effect. cleric. effectu 1. num. 415.*

⁷ *Nec iuramenta licet, &c.] Notatur ad hoc quod quoties actus in fauorem publicum principaliter prohibetur, non confirmatur iuramento, ut per Butt. h.c. n. 8. in initio, & n. 16. Abb. n. 22. vers. octauii casus, Alex. de Neuo n. 6. 27. & 35. Alciat. de num. 27. Corn. in auct. Sacraenta puberum, n. 48. C. si aduersus vendit. Cou. in d. cap. quoniamvis patrum, p. 2. §. 1. n. 1. & 5. Anton. Gom. var. lib. 2. c. 14. n. 24. & 27. Guttier. de instrument. confirm. p. 1. c. 5. §. n. 15. Seraphin. de primitivis iuramentis. priual. 61. n. 1. 3. Matieni. l. 1. gloss. 3. n. 5. & 17. tit. 2. lib. 5. noua recop. quos referri & sequitur Sanch. de matrimon. lib. 1. disp. 32. num. 8 & 9. resolutum cum aliis, quos citat, hunc text. manifeste sentire iuramentum contra publicam utilitatem non posse licet obseruari, & subinde non indigere relaxatio-*

⁸ *In gloss. Pacto, ibi, mulier potest renuntiare Velleia-*

no, &c. Vide Greg. l. 3. verbo, renuntiando tit. 12. c. 5. Couar. in d. cap. quoniamvis patrum, p. 2. §. 2. num. 5. Gam. Lusit. decil. 12. 1. Molina de iusti. disp. 540. Surd. conf. 367. Rebello de obligationibus iusti. p. 2. lib. 16. q. 4. unio. de fiducia. num. 10. Guttier. de iuram confirm. p. 1. cap. 20.

In ead. gloss. ibi, Sed Macedoniano non potest renunciari. Vide Guttier. de iuram confirm. p. 1. c. 43. Couar. in d. cap. quoniamvis patrum, p. 2. §. 3. n. 4. Card. Mantic. de iuris, & ambig. conuent. lib. 8. tit. 7. n. 32. Mozz. de contrab. tract. de mutuo, tit. quoniammodo deficiat, seu quando resoluatur, à n. 15.

In gloss. Causam, ibi, sed videtur potius quod persentiam. Notatur ad hoc quod trahens clericum coram iudice laico non perdit causam ipso iure, sed per sententiam, Roland. à Valle conf. 23. n. 24. lib. 2. Roman. conf. 369. o. 39. Cened. ad Decretal. collect. 57. n. 2. in fine, Carol. de Graffis d. effectu 1. n. 4. 36. nam, verbum, amittant, vel, perdant, non est intelligentum ipso iure, ut per Couar. in cap. si haredes, n. 8. infra de testam. Tiraq. in l. si unquam, C. de renovandis donation. verbo, reuerteri. num. 39. 152. 216. & 217. cum aliis citati per me de dictio. usufreq. dist. 2. 51. num. 1.

In ead. gloss. ibi, Quod ante litis contestationem sine pena desistere potest. Notatur ad hoc quod trahens aliquid ad forum vetitum, poterit penam euitare, si pœnituerit ante litis contestationem, ut per Iafred. Balb. decil. 12. 9. incipit trahens, Azeued. l. 10. n. 3. tit. 1. lib. 4. noua recop. Guttier. præf. lib. 3. q. 3. Camil. Borrel. in summ. omnium decil. tit. 43. de foro competent. à n. 8. 4. Mari. de surid. p. 4. cent. 2. cap. 1. 26. n. 6. cum seqg.

In ead. gloss. ibi, Sed de rigore, &c. Notatur ad hoc quod trahens clericum coram iudice laico non potest amplius pœnitire ad hoc, ut enitet penam iam incursum, ut per Martin. Vran. conf. 2. à n. 2. lib. 12. Carol. de Graffis d. effectu 1. n. 4. 18. vel n. 4. 32. limitat ubi actor necrit illum talen contra quem agit esse clericum, & o. 4. 37. similiter limitat in aliis in causa assistentibus pro suo interesse, & n. 4. 40. in agentibus per procuratorem.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici super excessibus corara suo Episcopo conueniri debent, non coram his quibus seruunt, nisi consueudo, vel primitum aliud inducat.
- 2 Episcopus habet territorium.
- 3 Praeventio datur inter indicem loci domiciliij, & originis.
- 4 Iurisdictio consuetudine acquiritur.
- 5 Diictio, maximè, pro dictione taxativa interdum ponitur.

C A P. CUM contingat. XIII.

Clerici alicuius Episcopi, qui inferunt Capitulis, vel aliis clericis eiusdem diœcesis, sunt conuenienti coram ordinario eorum, nisi illi, quibus seruunt, habeant iurisdictionem talem ex consuetudine, vel primito. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Mar. Socin. Barbat. Felin. Aretip. Henric. Melch. Kling. Leon. Monach. Cujac. Vir. in ratione. secundi libri iuris Pontif. pag. 30. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 211. remissione Calal. in annotation. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 1.

xi 4 Quod

*Quod ad utrumque Ordinarium, &c. Notatur ad
hoc quod Episcopus habet territorium, ut per Vin-
cent. de Franch. decr. 37. num. 3 post Lvi. Iordan.
Joan. Franc. Leon. & Francisc. Molin. Ego ipse de-
cilio, & potest. Episcop. part. 2. allegat. 107. n. 4. & no-
uissimè Tarell. resonforum pro veritate lib. 1. resp. 5.2
num. 8.5.*

Máxime si super his, &c.] Ergo inter indicem locorum originis, & domicilij datum praeventio, ut per Jacobum de Aren. & Alberic. in libro absens, s. si quis iure lan. n. 8 ff. de iudie. Cour. pract. c. 1. n. 6. Guid. Pap. q 10 n. 2. & 3. Clar. impract. §. fin. q. 39. n. 1, quos referit, & sequitur Hier. Fernandez de Ottero Romanarum lucrat. diss. 2. 8 n. 12.

Vet confusione.] Notatur ad hoc quod consuetudine acquiritur iurisdictio, ut per Roch. ad cap. fin. sup de confus. sect. i. n. 3. Perez l. gloss 1. pag. 67 col. 2. tit. 3. lib. 1. Ordin. & in l. 1. gloss 4. in princ. iii. lib. 3. pag. 465. & l. 1. tit. 4. lib. 3. pag. 18. col. 2. & l. 6. gloss 3. tit. 13. lib. 3. Palat. in repet. cap. per vestras, de donat. inter virum, n. 10. lib. 2. §. 1. n. 27. Natt. conf. 2. 29. n. 2. lib. 2. Rebuff. ad leges Gall. a tom. iiii. tit. de confus. in prefat. n. 7.9. Tibert. Decian. conf. 3. 5. n. 15. tom. 5. Petr. Greg. in cap. conquerente oficie. Ordin. c. 1. n. 14. Menoch. conf. fil. 3. 02. n. 44 Lancelot de ardent. p. 2. c. 12. limit. 48. n. 4. Surd. conf. 46. n. 4. & 5. vol. 4. Paul. Comitol. reffor. moral. lib. 1. q. 2. 8. n. 1 ad fix. Fachin. conf. 98. n. 4 lib. 1.

In gloss. *Maximi*, ibi, *Id est*, *tanum*. Ergo dictio *maxima*, pro dictione taxatina interdum ponitur, v. notant Menoch. de *presumpt.* lib. 4. pref. 100. num. 12. Azued. 1.1. num. 37. tit. 19. lib. 8. noua recop. quos re- fero ego ipse in *meis remiss.* de *distinctionib.* & *clausulis* dist. 168. num. 4. & de *distinction.* *vifusfreq.* dist. 197. num. 9. & 10.

S V M M A R I V M.

- 2 Episcopus delicti condemnat clericum de delicto pri-
uando beneficio alibi sita, sed execu^tio realis sit ab
Episcopo beneficij.
 - 2 Delicti ratione sortitur quis forum in eo loco, quo de-
liquit.
 - 3 Hereticus in quocunque loco vbi repertus fuerit ab
Inquisitoribus potest puniri.
 - 4 Furi potest puniri in quocunque loco vbi repertus fue-
rit.
 - 5 Delinquens in mari à quo iudice puniri possit, re-
missio.
 - 6 Delinquens in confinio duarum Provinciarum, à cuius
Provincia iudice puniri possit, remissio.
 - 7 Delictum s̄ sit in uno loco inchoatum, & alibi con-
summatum, an possit delinquens utrobique puniri
remissio.
 - 8 Vagabundus an possit quocunque loco puniri, remis-
sio.
 - 9 Delicti index primare potest delinquentem beneficio,
quod habet extra territorium, execu^tio vero debe-
fieri per indicem loci.
 - 10 Sententia iudicis an extendatur ad bona alibi sita
ostenditur.
 - 11 Statuum excludens à successione foemina non ex-
tenditur ad bona alibi sita.

C A P. Postulaſti. X I V.

Sacerdos quando habet beneficium in vna dice
cessi in qua residet, & domicilium ratione patri

monij in alia, in qua, vg. deliquit tali delicto quod
veniat priuandus beneficio, tunc Episcopus patri-
monij vbi deliquit ferre debet sententiam contra
eum, dummodo realis executio quoad beneficium
fiat ab Episcopo beneficij. Colligunt ex Ordin. Abb.
antiq. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andi. Imol. Anan.
Anch. Barbat. Felin. Mar. Soc. Aretin. Hentic. Melch.
Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viuian. in ratione, secundi
libri iuris Pontif. pag. 31. Alagona. in compendio iuris Ca-
nonici. pag. 211. remissione Catal. in amot. & Ximen. in
concord. p. 1. & 7. referunt ab Anton. Augst. collect. 4.
Decret. lib. 2. tit. 2. c. 6.

Quod per Episcopum in cuius dæceti deligit, &c.] 2
Notatur ad hoc quod ratione delicti fortuit quis for-
um eo loci, que deligit, ut per Boff. sub hoc sit.
n. 49. Afflct. lib. 1. confitetur. 41. n. 12. Duen. reg. 378.
Clar. in vlt. q. 38. cum seqq. & q. 8. Conar. pract. c. 11.
n. 3. Greg. Lop. 1. gloss. vltim. iii. 29. p. 7. Perez l. 1.
tit. 17. lib. 8. Ordin. Azeved. lib. 1. a n. 6. 2. cum seqq. us. 16.
lib. 8. noua recop. Christoph. à pace in scholiis ad leges
stylis. l. 9. n. 1. cum seqq. Auiles ad c. 27. Pratorum. Mort.
in emporio iuris Civilis; p. 1. tit. 2. q. 29. n. 10. ver. sed ve-
ra. Donel. comm. iuris Civilis, lib. 17. c. 16. col. 2. Steph.
Gratian. discept. forens. c. 181. n. 28. Cabed. Lusit. de-
cisi. 2. 6. p. 1. Cardos. in praxi iudicium. verbis foris, n. 2.
Card. Pereira quasi forens. cors. 2. 3. n. 5. latè Farin. in
praxi criminis q. 7. & D. Barbosas in Liberas ables. §. pro-
inde, in art. de foro delicti

In intelligi, si ibidem imueniatur, quia delinquentes non potest accusari in loco delicti, nisi ibidem inueniatur, Buttr. in cap. fin. n. 6 hoc sit. Felini, ibid. n. 8 in fine, Grammat. conf. 27- n. 56. & Seg. Menochii, conf. 2. n. 120. Decian. in tractat. crimin. lib. 4. cap. 1. 6, num. 12. vel nisi de more remittatur, Clem. pastoralis, §. verum, de re iudic. vbi Iml. num. 6.4 & Card. n. 12. vers. deinde, D. Barbos. in d. art. de foro delicti num. 5. vbi num. 1.34. subdit quod inter Ecclesiastico sit etiam remissio.

Quid in hæreto: Dic quod potest ab Inquisitoribus inste puniri in quocunque loco vbi ab eisdem fuerit repertus, etiam si ibi nihil impium fecerit, Villadiego de heretic. q.8 ad finem, Simanch. de cathol. infit. a.2. Duen. d. reg. 3, 8, n. 7. Farin. d. q. 7, etc. 17. Morla d. a. 120, n. 15. vers. sextus caus.

Quid in furo? Die quod potest puniri in quocun-
que loco fuerit repertus cum re farto ablata, vide
Duend. *d*. 37. 8. n. 5. Farin. *d*. 9. 7. a. n. 7. Molina *ad inst.*
tratt. 2. *disp.* 6. 96. n. 3. vide *qua* Aloys. Ricc. *d. praxi*
area, *resol.* 8. 5.

Quid in delinquente in mari? Vide Gregor. Lop. 5
l.1. verbo , o ouiere, iit. 9. p. 5. Vincent. de franch. de-
cisi. 14.2. 9. Hieron. de Monte de simius regundis , c. 7.
à n. 9. Rebuff. ad l. 59 ff. de verborum signif. pag. 103.
Azeued. ad l. 1.n. 102. iit. 16.lib.8. noua recop. Cald. Pe-
reira d.conf. 2.3.n.7.

Quid in delinquente iu confinio durarum Prouinciarum? Vide Gregor. Lop. l. 15. verbo, dolo, tit. 1. p. 7. Tiraq. de impremog. 17. opin. 4. n. 16. Azeued. l. 1. n. 79. tit. 16. lib. 8. noua recop.

Quid si delictum sit in vno loco inchoatum, & 7
alibi consummatur, an possit delinquens vrbisque
puniri? Vide Abb.ⁱ cap. fin. infra hoc tit. à n. 59. Et à
n. 12. Duen. reg. 308. Clar. in pract. §. fin. q. 38. vers. item
pone, & vers. item quero, Plaz de delictis, lib. i. c. 15.
n. 16. Farin. d. q. à n. 44. Vrùm verd qui inchoat de-
lictum in hoc territorio, & illud consummat in alio,
incurrat excommunication latam per statutum
huius territorij: Vide Vgolin. de censor. tab. 1. c. 9. §. 3.
Azor. infit. mor. p. 1. lib. s. o. 25. q. 2. Soar. de censor. disp. 5.
foll. 4. m. 9.

⁸ Quid in vagabundo? Vide Abb. in cap. vlt. infra hoc tit. n. 13. & ibi Marian. Socin. n. 57. Boss. sub hoc sit. n. 79. Duen. reg. 378. limi. 4. Clat. in §. vlt. q. 39. vers. ceterum. Conar. præct. c. 11. n. 7. Tiraq. de retratu lig. §. 9. gloss. 2. n. 34. Peguer. decif. crimin. 7. à n. 10. Dec. in tract. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 3. à n. 3. Azeued. ad l. 1. n. 3. sit. 11. & l. 1. n. 33. cum fogg. tit. 1. lib. 8. noue recip. Farin. d. 9. 7. à n. 13. Morla d. 9. 20. n. 15. vers. quintus casus. D. Barbos. d. art. de foro ratione delicti. n. 11. Alos. Ricc. d. praxi aurea refol. 7. 5. vers. 8. & refol. 8. 4.

⁹ In cuius diœcesi beneficium obtinet.] Notatur ad hoc quod index delicti priuare potest delinquentei beneficium quod habet extra territorium, executio tamen debet fieri per iudicem loci, in cuius territorio situm est beneficium, ut per D. Barbosa in d. l. heres absens, §. 1. in art. de foro delicti, n. 5. & 6.

¹⁰ Erit quod illud exercitio facienda.] Notatur ad hoc quod sententia indicis non extenditur ad bona alibi sita, nam licet index delicti condemetn delinquentei etiam priuare illum bonis alibi existentibus, executio tamen realis, hoc est, ablato possessionis, facienda est per iudicem sub quo bona sita sunt, Kirchou. tom. 1. comm. opin. lib. 3. sit. 13. n. 42. pag. 40. 1. Verum si quis priuatur bonis ex dispositione inris communis, veluti propter crimen laesa maiestatis, tunc sententia vnius indicis extenditur etiam ad bona ubique sita, h. à Dio Pio, §. sententiam ff. de re indic. Alex. conf. 3. lib. 1. Roman. sing. 430. Lud. sing. 94.

¹¹ Notatur etiam ad hoc quod statutum excludens à successione scemina, non extenditur ad bona alibi sita, ut per Panorm. n. 10. in praesenti. Hypoll. de Maif. sing. 124.

S V M M A R I V M.

- 1 Misericordia persona potest laicum interdicto. Vnde videtur, coram indice Ecclesiastico conuenire, etiam res subtracta dicatur feudalis.
- 2 Mulieres post mortem virorum, dum in viduitate permanesur, retinent eandem dignitatem, honores, &c.
- 3 Declaratur text. in praesenti.
- 4 Domicilium habere quis dicitur, ubi habet maiorem partem bonorum.
- 5 Feudalia bona non venient in rescriptis simpliciter impetratis, nisi de eis specialis mentio facta sit.
- 6 Vidua spoliatores, seu violentos rerum suarum inuasores ad iudicium trahere possunt Ecclesiastico.
- 7 Misericordia persona ubi quis est simul & oppressus patet contra laicum, & super re temporali agere coram indice Ecclesiastico.

C A P. Ex parte B. X V.

Honor. III.

¹ Misericordia personæ, ut sunt viduæ, possunt conuenire laicum coram iudice Ecclesiastico, etiâ si agatur de possessione feudi, si feendum est in diœcesi, & ille nō dicitur ultra duas diecas à diœcesi, ubi est res litigiosa. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Mar. Socin. Barbat. Felin. Aretin. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viuian. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 31. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 212. remissiù Ximen. in concord. part. 1. & 2.

Quondam Anglia Regina.] Ex his verbis quidam euincere volunt mulieres post obitum maritorum non amplius retinere dignitatem, & honorem, quem viuentibus adhuc prioribus maritis retinebant. Contraria tamen sententia verior est, quod scilicet mulieres etiam post mortem maritorum retineant eandem dignitatem, honores, nobilitatem, ius, priuilegia, domicilium, & forum, donec in viduitate permanesint, & castè, ac honeste vixerint, & quovis nupta fuerint viro inferioris dignitatis, l. filij 2. §. vidua, ff. de municip. l. mulieres, c. de dignitatibus lib. 12. Otal. de nobilit. p. 5. cap. 8. Ioan. Garc. eod. tract. gloss. 1. §. 1. num. 8. & 45. D. Barbosa in l. quia tale, num. 2. 5. ff. soluto matrimon. Palat. in repet. rubr. de donat. inter. §. 67. num. 1. Guid. Papa decif. 379. & 380. Tiraq. de nobilit. cap. 18. à num. 7. Azeued. l. 9. tit. 12. lib. 2. noue recip. Cabed. Lust. decif. 98. p. 1. Pichard. de nobilitate communicativa. n. 55. cum fogg. Gironda de privilegiorum explicat. à num. 175. cum multis fogg. Non obstat dictio illa, quondam, quæ videtur tempus præteritum inducere, quia etiam verificari potest de tempore præsenti, per ea que tradunt citati per me ad dictum. & clausul. dist. 283. num. 1.

Ratione dotalitij.] Id est, donationis propter nuptias, quia illa Regina erat vidua oppresa, & spoliata, non autem fauore donationis propter nuptias, vide Palat. in repet. c. per vestras inf. de donat. inter virum, notab. 2. num. 16. & de dotalitio vide Cassan. in confuetud. Burgundie, fol. 149. n. 2.

Ei redditus plures habet in ipsa.] Ergo quis dicitur habere domicilium, & sortiti forum in eo loco vbi habet maiorem partem suorum bonorum, ut per citatos à metipo de effi. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 3. n. 23. & ibi relatis addo Rot. in Arimin. gabelle 10. Decembr. 1625. Coram R.P.D. Merlino, & vide quæ dixi ad c. vlt. infi. hoc tit. n. 7.

Cum non faciebant mentionem.] Notatur ad hoc quod in rescriptis simpliciter impletatis non venient bona feudalia, nisi de eis specialis mentio facta sit, ut per Tiraq. de retratu lig. §. 1. gl. 3. n. 4. & in tract. le mort. p. 4. declar. §. n. 9. Cald. Perceira de resol. emphr. c. 5. n. 66.

Ad hoc autem fuit, &c.] Notatur ad hoc quod vidua pupilli, vel alia personæ pauperes & miserabiles, possunt ad Ecclesiasticum iudicium trahere spoliatores, seu inuasores violentos rerum suarum, ita Abb. hic n. 11. & alijs communiter teste D. Barbosa in l. 1. p. 1. n. 49. ad finem, ff. soluto matrimon. Tanner. 2. 2. disp. 4. q. 4. dub. n. 3. 1. Anguian. in tract. de legib. tom. 1. lib. 3. controu. 2. 2. n. 48. Diana resol. moral. part. 1. tract. 2. resol. 11. & effi. communis omnium consensu receptum testatur Conar. præct. c. 6. n. 1. vers. imo, licet non satis iure probari contendat, & nitatur respondere in hoc text. dari præsumptionem defectus iustitia. Item notatur ad hoc quod vbi quis est misericordia personæ, simul & oppressus, nempe per vim, vel alio modo re propria spoliatus, itavt possit agere interdicto recuperanda, poterit etiam contra laicum, & super re temporali coram Ecclesiastico iudice agere, ut per Conar. d. c. 6. n. 1. vers. imo, Medoch. remed. 3. retin. n. 411. cum fogg. & remed. 1. 5. recip. num. 248. Nec obstat quod in hoc text. Regina Angliae vidua conuenit laicum coram iudice Ecclesiastico, quia responderi potest quod illa Regina, inspecta tunc qualitate sua, poterit dici misericordia Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum reali, §. 5. n. 39.

Mandatum quatenus, &c.] Notatur ad hoc quod actione in rem scripta potest quis conueniri, & in

locco

loco rei, & in loco conuento, sicut & reali, vt per Tiraq. de retractu lig. §. 8. gloss. §. n. 8. & 9.

S V M M A R I V M.

- 1 Laici usurpantes iura Ecclesiastica, seu ipsis rebus Ecclesiasticis violentiam inferentes, vii sacrilegi per indicem Ecclesiasticum sunt puniendi, & num. 2.
- 3 Clausula, pleno iure, quos effectus habeat, remisit.
- 4 Indici Ecclesiastico permittitur laicos compellere de iniuriis & dannis Ecclesia illatis satisfacere.

10 Soluere qui promittit in certo loco, & non soluit ad uerario tenetur ad interesse eius, quod sua interest inibi solutionem non faciat.

11 Usurparum absque labe licite a creditore exigitur id, quod illius vere interstit tam ratione lucri cessantis, quam danni emergentis.

12 Reus quando in eis communi habet duos indices, poret aucto ex iis quem maluerit, eligere ad actionem prosequendam.

13 Expens probantur per iuramentum illius, qui eas fecit premissa taxatione à indice.

14 Damna, & interesse probari debent per testes.

C A P. Conquestus. XVI.

Gregor. IX.

Iudex Ecclesiasticus potest censuris compellere laicos usurpantes iura Ecclesiastica, seu ipsis rebus Ecclesiasticis violentiam inferentes, vt cesserent, & satisfacient damnis, & iniuriis postposita appellatione, quia sunt sacrilegi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Barbat. Felin. Mar. Socin. Aretin. Henric. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Vianian. in ratione secundi libri iuris Pontificij, pag. 32. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 212. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 Hanc eandem concl. ex hoc text. defununt Doct. in c. 2. de priu. Boff. in praxi crimin. tit. de sacrileg. n. 7. Fusc. de visit. lib. 2. c. 1. n. 2. 8. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 36. à privo. Soarà Pace in tract. tit. 2. prelat. 2. n. 19. Card. Tuschi. tom. 4. lit. I. concl. 445. n. 19. & concl. 446. num. 10.

3 *Plenò iure.*] De vi, & effectibus huius clausulae, vide D. Mart. de clausulis, part. clau. 89. Card. Tuschi. lit. P. concl. 364. & alios citatos per me de dictiorib. & clausulis, clau. 58. alias clau. 101. secundum Lugd. impress.

4 *Et satisfacere de preteritis damnis, &c.*] Notatur ad hoc quod indici Ecclesiastico permittitur laicos compellere de iniuriis, & dannis Ecclesia illatis satisfacere, vt per Palat. in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, not. 2. §. 1. n. 2. vide quia dixi ad cap. si clericus laicum s. & ad cap. cum sit generale, sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Privilégatus ut non teneatur respondere nisi in certo loco, si in alio loco respondere, vel soluere promittit, ibi poterit conueniri, & etiam ubi habet domicilium.
- 2 Successor conuenitur ex contractu predecessoris in loco contractus.
- 3 Hares ex submissione defunctorum ad omnes Curias cum renuntiatione fori, potest ubique conueniri.
- 4 Declaratur text in presenti.
- 5 Privilégium simpliciter concessum hominibus alienis loci comprehendit clericos illius loci, si eo uti vellent.
- 6 Clerici vni possunt, non tamen tenentur, statuto, vel consuetudine laicorum generali merè favorabili.
- 7 Verbum, respondere, duo significat, litigare scilicet, & soluere.
- 8 Solutionem ubi quis contulit in certum locum, ibi vindicatur contraxisse, in eoque potest conueniri.
- 9 Damna non veniant appellatione expensarum,

Privilégium à Papa habentes ut non possint conueniri, v. g. in causis pecuniaris, nisi in certo loco, vt in Anglia, si promittunt respondere in aliis locis, tenentur in illis respondere & possunt conueniri alibi ubi habent domicilium, soluendo etiam licitum interesse. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Imol. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Barbat. Felin. Mar. Socin. Aretin. Barbat. Mar. Soc. Henric. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Vianian. in ratione secundi libri iuris Pontificij, pag. 32. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 212. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Contra R. predecessorum tuum.] Notatur ad hoc quod successor conuenitur ex contractu predecessoris in loco contractus, vt per Greg. L. 32. verbo, ex aquila terra, tit. 2. p. 3. Et hares ex submissione defunctorum ad omnes Curias cum renuntiatione fori, potest ubique conueniri, Balb. tom. 2. com. opinion. lib. 4. tit. 44. n. 6. 2. pag. 80. Et aduerte ob id in praefenti instanti ad successorem transisse, quia inchoata fuit nomine dignitatis, Decian. in c. quia V. n. 8. supra de indic.

Circa mare conueniri non possunt.] Ex his verbis coligit D. Barbosa in l. 1. §. legis, n. 120 ff. de indic. hunc text. esse intelligendum in eo, qui tempore contraetus iam habebat priuilegium, cui tacete videtur renuntiare, quoad eum effectum, vt in loco contractus conueniri possit.

Quod ab omnibus Anglicis, &c.] Notatur ad hoc quod priuilegium simpliciter concessum hominibus aliquius loci comprehendit clericos illius loci, Carpan. super stat. Mediolanens. p. 1. c. 375. n. 1. 31. Carol. de Graffis de effectib. clerical. in prel. n. 378. Tiraq. de iure primog. q. 44. n. 9. intellige si eo uti vellent. Nam clerici vti possunt statuto, vel consuetudine laicorum generali merè favorabili, Tiraq. de retracta lig. §. 1. gloss. 8. n. 4. 1 Guttier. tract. 1. 2. c. 1. 56. n. 2. nullo modo tamen humi modi statuta comprehendenter clericos, quamvis illis essent vilia, & favorabilia, Abb. in cap. Ecclesie S. Maria, n. 26. sup. de constit. Lap. alleg. 100. n. 4. Menoch. remed. 14. recip. n. 156. Costa de remed. subsid. remed. 93. Surd. conf. 361. n. 13. 14. 29. & 67. cum alii citatis per Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de exempt. clericorum à statutis secular. §. 1. n. 3.

Respondere.] Verbum hoc duo significat litigare scilicet, & soluere, D. Barbos. ad l. 1. art. 3. n. 2. 3. ff. de indic. quem refero ego ipse de dictioribus, & clausulis. dictio. 300. & in tract. de dictioribus. ususq. dict. 8. 49. num. 4.

Et soluere.] Notatur ad hoc quod ubi quis contulit solutionem in certum locum, ibi videtur contraxisse, in eoque potest conueniri si ibi inueniatur, vt per Couat. tract. cap. 10. num. 5. vers. sexto, in fine, & vers.

De Foro competenti, Tit II. 383

- vers. nono, Mich. Graf. tom 2. communium opinions lib. 3. tit. 15 n. 4. pag. 40 s. D. Barbosa in l. bares absens, §. 1. n. 57 ff. de iudic. vbi num. 61. tenet quod clericus potest conueniri in loco contractus, etiam si non accelerat consensus proprii Episcopi, & num. 7. resolut quod index loci contrafactus potest procedere contra personas contrahentes, tanquam coram personas sibi subditas.
- 9 *Expensis, & congrua satisfactione dannorum.*] Ergo damna non veniunt appellatione expensarum, ut per Surd. decif. 291. à num. 1. & 2. resoluta dama, qua contingent ratione persona, venire nomine expensarum, & num. 3. tenet quod iudex referuans sibi facultatem taxandi expensas non poterit taxare dama, & n. 4. afferit remittentem iniuriam, & violentiam non censi remittere dama.
- 10 Notatur ad hoc quod ille, qui in certo loco soluerre promisit, & non soluit, aduersario tenuerit ad interest eius, quod sua interest, in ibi solutionem non factam, ut per Burg. de Pace conf. 49. n. 2.
- 11 *Vt us omnino cessantibus, &c.*] Notatur ad hoc quod id, quod creditoris verè interfuit tam ratione luci cessantis, quam damni emergentis, licet ab eo exigatur absque usurarum labore, ut per Couar. var. lib. 3. c. 4. n. 1. Vnde Palat. in repet. ap. per vestras, de donat. inter virum, notab. 6 n. 1. infert quod si mutuauit tibi centum ad certum tempus, & cum hac pecunia indiget, & tu restituere non valeres, tantam pecuniam sub usuris recipi, tunc possum à te exigere non solum debitum, sed etiam usuram, quam solui, non ut usuram, sed ut interesse.
- 12 In gloss. *Vbi dominium, ibi, sic est in electione creditoris vbi malu ipsum concuverit.* Notatur ad hoc quod quando reus iure communi, non iure speciali habet duos iudices, poterit auctor ex his, quem maluerit, eligere ad actionem prosequendam, ut per gloss. 2. post princ. & gloss. 7. l. 2. tit. 1. lib. 2. fori leg. Couar. var. lib. 1. c. 18 n. 6.
- 13 In gloss. *Cum iustus, vlt. ibi, expense probabantur per iuramentum illius, qui eas fecit, praemissa taxatione à iudice.* Vide Couar. pratl. c. 27. n. 6. Mafcard. de probat. concl. 7. 17 & concl. 12. 59 n. 1.
- 14 In ead. gloss. ibi, *de damnis, sine interesse dic quod debent probari per teste.* Vide Mafcard. concl. 9. 29. & conclus. 930 n. 6. & concl. 9. 4. Hieron. Buccaron. de diff. inter iudicia civilia & criminaria. c. 2. n. 2. vbi intelligunt in ciuilibus in criminalibus vero, & in obligatis aliqui ex delicto, putate ex dolo, violentia, rapina, & similibus dolo commissis, sufficit illa probari per iuramentum interesse, & damnum passi, si tamen de violentia & crimen plene confiterit, Seraphin. de priu. iuram prim. 31. à n. 79. Menoch. de arbitrio cau. 108. n. 6. Hieron. Buccaron. vbi supr. n. 1. vbi multipliciter declarat.

S V M M A R I V M .

- 1 *Laici quamvis possint iurisdictionem non sui iudicis prorogare, clerici tamen non possunt, nisi Episcopi dictejani consensus accedit, & index curia iurisdictionem prorogare volum, sit Ecclesiasticus.*
 - 2 *Petitio partis requiriunt in citatione facienda.*
 - 3 *Citationem in dubio ad petitionem partis esse factam presumptio stat.*
 - 4 *Prorogatio ut valeat oportet quod ille, cuius prorogatur iurisdiction, illam habeat.*
 - 5 *Laici possunt prorogare iurisdictionem iudicis Ecclesiastici.*
 - 6 *Clericus non potest prorogare iurisdictionem iudicis secularis, etiam si consensus accedit Episcopi.*
- 7 Clericus absque voluntate Episcopi dictejani non potest conuenire in alterius iudicis Ecclesiastici iurisdictionem, & num 8. & 9. rationes assignantur.
- 10 Decisio huius text. an habeat locum in causis Ecclesiasticis laicorum, ostenditur.
- 11 Exemptus per Papam non potest prorogare iurisdictionem iudicis ordinarij absque licentia ipsius Pape.
- 12 Regularis exempti non possunt absque ipsius Pape licentia renuntiare privilegio exemptionis.
- 13 Prorogare iurisdictionem coram delegato Papa bene licet clericis, etiam sine consentia Episcopi.
- 14 Clericus prorogans iurisdictionem iudicis non sui presenti Episcopi, & non contradicente, videtur Episcopus consentire.
- 15 Argumentum à contrario sensu non procedit quando ex eo induceretur aliorum iurium correllio.

C A P . Significasti. X VIII.

LAICI quamvis possint iurisdictionem non sui iudicis prorogare, clerici tamen non possunt, nisi Episcopi dictejani consensus accedit, & iudex, cuius iurisdictionem prorogare volunt, sit Ecclesiasticus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Mar. Socin. Barbat. Felin. Arerin. Henric. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Viulan. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 32. Alagona in compendio iuris Canon. pag 212. remissione Catal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Ad petitionem C. mercatoris.] Ergo petitio partis requiritur in citatione facienda, ut per Palat. in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, notab. 1. in princ. Hypoll. in l. de unoquoque, n. 14. ff. de re iudic. Nam citatio ad partis instantiam committenda est, Azin. in praxi, §. 8. c. 1. n. 4. Schard. de fenis, p. 9. c. 7. n. 34. Vant. de nullit. tit. ex defectu citat. n. 44. Ant. Correa in fragment. ad lib. 5. Ordin. Lusit. n. 35. p. 30. Duen. reg. 96. Bouer. sing. 9. n. 1. Perez l. 2. tit. 2. lib. 8. Ordin. pag 492. Cardof. in praxi iudicium, verbo, citatio, n. 5. Et in duobus ad instantiam partis esse factam praesumptio stat. Menoch. conf. 145. n. 43. & de pref. lib. 2. pref. 23. n. 1. licet dissentiant Azin. d. §. 8. c. 1. n. 3. Soar. recept. sent. lit. C. n. 63. Cur. Philip. p. 1. §. 12. n. 14.

Iurisdictione praefixa.] Notatur ad hoc quod ut valeat prorogatio, oportet quod ille, cuius prorogatur iurisdictione, illam habeat, ut per Marant. de ordine ind. p. 4. off. 12. n. 18. D. Barbos. in l. 1. art. 1. n. 20. ff. de iudic.

Suum possit iudicem constituere.] Ergo laici possunt prorogare iurisdictionem iudicis Ecclesiastici, ut per Boer. decif. 65. n. 5. D. Barbosa d. l. 1. art. 3. n. 133. Marant. de iurisdict. part. 4. cau. 92. vide iuris n. 10. intellige cum Menoch. conf. 322. num. 20. Quomodo intelligatur Ordin. Regia Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 14. differunt Cabed. Lusit. decif. 320. n. 6. part. 1. D. Barbos. d. l. 1. art. 3. à n. 139. insignis Gabr. Pereira & Castro Lusit. decif. 2. 9. & de simili lega apud Castellanos tractant Perez l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordin. Ioseph. Selle de inhibit. c. 9. §. 3. Paradil. in summa legum penalium p. 2. cau. 12.

Nisi forte sit persona Ecclesiastica.] Notatur ad hoc quod clericus non potest prorogare iurisdictionem iudicis secularis, etiam si consensus Episcopi accedit, ut per Bertachin. in tract. de Episcopo. p. 5. lib. 4. num. 85. Socin. regul. 56. in princip. Farinac. in praxi. criminis.

erimin. q.8.n.13. Sigism. Scacc. in tract. de iud. part. I.
c.1. n.38. Cened. ad Decretal. collit 57 n.1. in fine,
Bajard. ad Clar. §. fin. q.36. n.10. Vulpell. de liberate
Ecclesiast. part. I. num. 15. plures per Carol. de Graffis
de effectu cleric. effectu I. num. 47. Bernard. Graue.
in tract. Camera Imper. lib. I. concl. 37. n.17. D. Barbos.
d. art. 2. à num. 273. Surd. conf. 396. num. 15. Bellet.
disquisit. clerical part. I. tit. de favore cleric. person. §.2.
num. 17.

Ei Episcopi dicesfan voluntas accedit. Ergo absque illa non potest consentire in alterius iudicis Ecclesiastici iurisdictionem, vt per Couar. tract. c.10.
num. 5. verf. octavo, Perez. l.2. verf. quia auem, tit. I.
lib. 5. Ordin. pag. 467. Azeued. l.7. à num. 13. tit. 18.
lib. 9. noue recop. Surd. de alment. tit. 7. q.37. num. 49.
Bellet. d. §. 2. num. 18. plures per Carol. de Graffis
de eff. cleric. I. num. 53. vbi numeris seqq. ampliat, vt nec
etiam eum irranco, & aliis causibus ampliat, &
similiter limitat in pluribus, Marc. Anton. Genues.
in practicabilibus Ecclesiast. q. 714. latè de intellectu
Mench. de successionum resol. §.9. num. 95. D. Barbos.
in d. l. 1. art. 3. num. 12. cum seqg. Circa tamen affi-
gandam rationem specialitatis, quam in Clericis
constituit text. in praesenti, vt scilicet consentire
non possunt in iudicem non suum sine Episcopi
dicesfan voluntate, recedens à dispositione iuris
Ciuii, secundum quam priuatorum consensu suffi-
citur, vt eum, qui iurisdictioni praefit, iudicem suum
faciat; & torquentur maxime Doctores, tuis enim
rationes ponit gloss. verbo Poni si e. in cap. iolita 11.
q.1. quae parum concludant, quia solum gloss. per-
currit aliquos casus, seu actus, quos clerici gerere
non possunt sine suo Episcopo, & tamen laici pos-
sunt, veluti pro testimonio ferendo, vel de calum-
nia iurare, vt in cap. 1. verf. verum, de iuramento ca-
lum. Ordines accipere, iuxta cap. nullus Primas
cum multis ibid. q. 2. atque anima iudicium, scilicet
in Sacramento Peccnitentie, iuxta cap. placuit, de
panit. dist. 6. Verum has rationes nihil concludere
apparebit si confideres primam de iuramento omni-
ne separatum ad hoc proposito de prorogatione iuris-
ditionis, & magis spectare ad religionem iuramen-
ti, & honestatem, & decentiam, & persona
clericorum debitam, vt explicant Salzed. in practic.
cap. 98. à num. 27. Spar. de relig. tom. 1. de iuramento,
lib. 1. cap. 14. num. 10. Sanch. in praecpta Decalogi,
tom. I. lib. 3. cap. 2. num. 7. & 8. Secunda verò, & tertia
ratio pariter concludunt in laicis, quos etiam con-
stat sine proprij Episcopi consensu primam conflu-
ram, aliosque minores Ordines accipere non posse,
iuxta d. cap. nullus Primas; neque etiam sine proprio
Sacerdotis licentia ab alio accipere possunt Peccnitentie
sacramentum, iuxta d. cap. placuit, cap. omnis,
de Peccnitent. Bart. igitur in l. 1. num. 1 ff. de patie,
specialitatem in eo ponit quod Episcopus perpet-
uam habet iurisdictionem, & clerici ratione bene-
ficij ei tenentur præstare censem. Sed merito im-
probat D. Barbos. d. art. 3. num. 187. cum seqg. quia
huiusmodi ratio solum militat in clero habente
beneficium, decisio autem huius text. generalis
est.

8 Altera ratio magis communiter recepta est quod
clericis magis subditi sunt Episcopis, quam laici iu-
dicibus suis, & ideo clerici iuramentum fidelitatis
præstant Episcopo, non ita laici, cap. ego enim, de iu-
rein. cap. quanquam 23. dist. ita Abb. hic num. 7. cum
seqg. Felin. num. 2. Socin. num. 4. & alij, quos refert
D. Barbos. d. art. 3. num. 190. & defendere nititur
num. 9. Sed adhuc obstat, quia huius rationis ra-
tio queri potest, quare scilicet magis subiecti sunt

clericis quam laici suis Superioribus: deinde ratio
iuramenti quod clerici præstant, solum viiger in cle-
ricis beneficium, vel administrationem rerum Ec-
clesiasticarum ab Episcopo accipientibus, vt probat
text. in cap. legebatur, de maior. & oled. & in cap. nullus,
de iurein. cum aliis similibus. Alij igitur alias ex-
cogitarunt rationes, quod scilicet tota Ecclesiastica
potest ad bonum spirituali supernaturales ordinan-
tur, cuius finis posulatur, vt propriè Praelati subiec-
torum mores cognoscant, vt possint corrigere.
Verum haec ratio nihil in Clericis ponit speciales, sed
magis respicit naturam causarum spiritualium respi-
cientium bonum animæ, in quibus vera, & recepta
sententia docet etiam laicos in alienum Praelatum
consentire non posse, vt infra dicam. Deinde nihil
omnino concludit ratio in causis temporalibus pec-
uniariis clericorum, de quibus directe, & principali-
ter agit text. in praesenti, adducunt etiam clericos in
Ecclæsa primitiva communem duxisse vitam sub
Episcoporum disciplina, & iudeo licet postea ab hac
communi vita recellerint, semper tamen strictiori
modo suis Episcopis subiecti remanserunt. Verum
& haec ratio ad praesentem statum minimè pertinet,
iuxta reg. text. in cap. trav. flato, de confit. multoque mi-
nus aridet potest nouissima ratio, quam adducit
D. meus Balbosa d. art. 3. n.295. cum seqg. quod scilicet
clericis ratione Ordinis efficiantur res spiritu-
les, & idonee sine Episcopi, a quo Ordines accipierunt,
consensu, in alium consentire non possunt; ratio
enim haec ad summum concluderet vbi de persona
ipsius clericis agitur, & de crimen ab eo commisso,
iuxta text. & qua ibi notantur in cap. si index laicus,
sentent. excom lib. 6. minimè autem concludit in dictis
causis pecuniariis.

Quare iis, & alii reiectis aliorum rationibus 9
concludit Alex. in l. 1. §. & post operis, num. 19. ff. de
noni operis iuris. primariam & formalem rationem
huius decisionis ponendam esse in speciali sacrorum
Canonum prohibitione, nullaque efficacem, &
concludentem rationem assignari posse, quæ præ-
dictam differentiam inter clericos, & laicos con-
cludat, licet omnes prædicti, & alii, quas afferunt
simil innatæ, vel aliqua ex illis sufficient ad iustifi-
candam prohibitionem sacrorum Canonum, qui
prohibuerunt, ne clerici possint sine Episcopi con-
sensu alium indicem Ecclesiasticum adire in causis
suis, sive spiritualibus, sive Ecclesiasticis, vt in d.
cap. nullus Primas.

In intellige supradictam conclusionem ex text. de-
sumptam procedere in clericis prorogantibus iuri-
sionem in iudicem non suum ex vi tantum for-
malis consensus, non verò quando illa eis competit
ex dispositione iuris, quod dictat quem ratione con-
tractus forum forti in loco vbi contraxit, l. hars
absens. §. proinde. ff. de indic. cap. vii. hoc tit. & quamvis
Doctores id communiter intelligent, si contrahens
in loco contractus reperiatur, per cap. Romana, §.
contrahentes de foro comp. lib. 6. tamen si clericus in
aliquo loco contraxit, ibique se obligavit solvere
certo tempore proprij foro domicilio renuntiando,
poterit index loci contractus, licet ibi non inne-
niatur, contra cum absentem iuxta formam sue obli-
gationis procedere quoties de promissa solutione
tractabitur iuxta gloss. 2. in l. 1. ff. si quis in ius vocatus,
quam celebratissimum dicit Couar. tract. cap. 19. n. 5.
in princip. Gutier. de iuramento confirm. p. 3. cap. 16. n. 4.
& 6. D. Barbos. in l. 1. ff. de indic. art. 3. numero 214.
& in puncto de clero, qui si solvere promiserit,
in eum locum remittendus est, et si non sibi iudicis,
& Episcopi id fecerit assensu tradunt Rip. in d. c. 1.
num. 68.

De Foro competenti, Tit. II.

385

S V M M A R I V M .

n.68. Conat. d.c.19.n.5. vers. nono, Franc. Molin. de bra-
chio Regio lib. 1.28.n.14.

- 10 Vtrum autem decifio huius text. locum habeat in causis Ecclesiasticis laicorum, quæstio est ad præsens institutum non contemenda, in qua Host. quem refert Abb. hic n.15. & alij, de quibus statim referendi indistincte tenent partem negatiuam, quod scilicet minimè possint laici in causis Ecclesiasticis absque sui Episcopi voluntate in alium consentire, adducentes pro hac parte text. in d.c. omnis, & in c. 9 q. 4 ibi, nec alterius Parochianum iudicare, quæ verba pariter comprehendunt laicos, quia & ij Parochiani propriè dicuntur, iuxta c. nullus, & per totum de Paroch. Verum meritò distinctione alij, questionem refolunt, vel enim agitur de causis spiritualibus sacramentalibus, veluti ad Ordines conferendos, vel quoad indicium in Sacramento Poenitentia, & procedit prædicta Host. doctrina, & ratio, quam suprà considerauit, quod in hoc sacramentali indicio multum interest quod à proprio Pastore subiecti iudicentur, cognoscantur, vt eos corrigitur agitur de aliis causis Ecclesiasticis, quæ Sacramentales non sunt, veluti decimis, iurepatronatus, & similibus, & verius est, atque receptus post laicos sine tui iudicio consenserit in alium Ecclesiasticum iudicem consentire, vt efficaciter deducitur ex generali reg. huius text. quæ in solis clericis specialiter limitata reperitur; atque ita tenerunt Innoc. in c. de causis, de officio deleg. Abb. in c. P. & G. eod. tit. n. 15. vers. item dubitari testatur communem Socin. hic n.30. & post Felin. Mol. & alios, sequitur D. Barbosa d. art. 1. an. 206.

- 11 Adverte quod exemptus per Papam non potest prorogare iurisdictionem iudicis ordinarij abfque licentia ipsius Papæ, vt per Panorm. hic n. 12 & D. Barbosa ad d.l. art. 4. n. 43. vide que latè diximus in collect.

- 12 ad c. cum tempore, num. vlt. de arbitrio. Sic etiam Regulares exempti non possunt abfque ipsius Papæ licentia renuntiare priulegio exemptionis, Fr. Eminan. quæst. & gnu. tom. 2. q. 63. art. 10. dixi ad c. cum tempore 5. super verba fine licentia, sup. de arbitris. Verum coram delegato Papæ bene licet clericis prorogare iurisdictionem, etiam sine consensu Episcopi, Bellam, in c. Romana, in princ. n. 7. hoc tit. lib. 6. Bellet. d. §. 2 n. 19. Vnde Auditor Cameræ, ex quo sit à Papa delegatus ad causas obligatione Camerali munitas, circa ea omnibus est index competens. Massa ad form. Camer. g. 1. p. 2 n. 3 & 4. Veftr. in pra. lib. 2. c. 4. n. 4 & 6. Erafni à Cochier. de iurisdic. Ordinar. in exemplis, p. 2. q. 46. num. 7.

- 14 In gloss. Clerici, vlt. ibi, sine consensu expresso sui Episcop. Dic contra, sufficit enim tacita Episcopi voluntas, nam si clericus prorogat iurisdictionem iudicis non sibi præsente Episcopo, & non contradicente, videtur Episcopus consentire, D. Barbos. in d.l. art. 3. n. 180. Malcard. de probat. concl. 1. 2. 8. n. 20. vbi n. 2. 1. resoluti quod si quis submittat se iurisdictioni iudicis non sibi iudice illo præsente, si iudex præsumitur acceperare.

- 15 In ead. gloss. ibi, Sed ibi non habet locum argumentum à contrario sensu. Notatur ad hoc quod argumentum à contrario sensu non procedit quando ex eo induceretur aliorum iurium correctio, vt per multos citatos in meo tract. de locis communibus, argum. iuris loco 27. num...

- 1 Catus legitimè tenetur coram indice citante causam prosequi, non obstante quod post citationem mutaverit forum.
- 2 Petitiō in citatione partis requiritur.
- 3 Citatio de mandato iudicis fieri debet.
- 4 Citationis commissio an & quando præsumatur nuntio facta, remissione.
- 5 Invitatio non perpetuatur per citationem nullam.
- 6 Citatio illegitima sustinetur ex comparatione partis.
- 7 Clericus post delictum commissum an proficiat a summensi ad effectum exemptionis à iudice seculari, remissione.

C A P . Proposuisti. XIX.

C itatus legitimè à suo iudice tenetur prosequi causam coram citante, licet forum mutauerit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Coll. Et. Zabar. Bellam. Ioan Andr. Mol. Anan. Anch. Panorm. Butr. Felin. Host. Aretin. Barbat. Mar. Socin. Henric. Melch. Kling. Ioan. Monach. Cujac. Vinian. in ration. 2. libri iuris Ponif. pag. 4. Alagona in compend. iur. Can. pag. 21, remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Ad petitionem iusdam aduersaris iuri. Ergo in citatione partis petitio requiritur, vide quae dixi ad c. precedens, in prim.

A te.] Notatur ad hoc quod citatio de mandato iudicis fieri debet, vt per Hyppol. in l. de vnguque, n. 115. ff. de re iudic. Myrsing. cent. 6. obseru. 10. n. 5. Soar. in thesauro receptarum sentent. lit. C. n. 6. 2. Brederod. tr. de appellat. p. 2. iii. 2. 2. vers. an nuntius, col. 46. 2. Soar. de Pace in pratt. p. 1 tom. 1. temp. 3. n. 27. & seq. Mench. 9. freq. c. 24. n. 3. D. Barbos. in l. si quis posteaquam, n. 6. ff. de iudic. Ordin. Reg. Lusit. l. 3. tit. 1. §. 1. vbi parens meus, resoluentes citationem sine iudicio iussu esse nullam, pro nihilque haberi, conualidari tamen de commissionis defectu non excipiente citato, tenet. Mascard. de probat. concl. 24. n. 11. Commissionis citatio nis an & quando præsumatur nuntio facta, differunt Mascard. concl. 29. a. n. 2. Menoch. de pref. l. 2. pref. 24. Bonac. comm. p. 1. verbo, commissio.

Legitime citatus ad causam. Ergo per citationem nullam, & iniuriam non perpetuatur iurisdictionis, quia prætentio per citationem validam inducitur, de quo vide Azeued. l. 10. n. 51. tit. 13. lib. 8. noue recip. Malcard. concl. 12. 2. 6. n. 17. Mench. freq. c. 24. n. 8. Sanch. de matrim lib. 8. disp. 8. n. 16. Farin. in praxi crimin. q. 7. n. 6. 1. Cabed. Lufit. decisi. 1. 4. 2. à n. 4. p. 1. & decisi. 1. 5. n. 1. 3. p. 2. D. Barbos. in l. si quis posteaquam, n. 6. & 2. 2. Ordin. Reg. Lusitan. lib. 3. tit. 1. §. vlt. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 1. 56. n. 9. vbi etiam resoluti sufficere notitiam citationis, quam citatus habuerit, vt inducatur prætentio; quod autem per solam citationem indicatur prætentio tanquam indubiatum tradiderunt Ludon. Schrad. de fudit. p. 10. sect. 1. n. 203. ver. 6. præoccupatio. sine prætentio. Nicol. Reusner. decisi. 18. num. fin. & decisi. 12. n. 3. lib. 4. Malcard. de probat. concl. 1. 2. 2. 6. n. 6. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 3. 8. 9. n. 1. 2. cum seqq.

Adverte citationem illegitiman sustineri ex comparatione partis, Grauat. ad Vestrum, lib. 7. c. vlt. n. 37. Cotta in memorab. verbo, citatio, il. 3. vers. fallit. tertio, Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. p. 2. n. 67 ad fin. Lancelot. de attentat. part. 2. in prefat. cap. 4. num. 116. Soar. in thesauro. receptarum sentent. lit. C. num. 67. Anton. Gabr. commun. lib. 2. tit. de citat. conclus. 2.

K. K. 8. 3. 9. 6.

n. 196. Menoch. conf. 100. & 112. Ozasc. conf. 63. n. 13. Alex. Raudens. resp. 21. n. 159. & 162. vo. 1. Baptista Costa de remedii subfida. remed. 13. n. 12. Flamin. Charcar. Gennens. decif. 14. n. 8. & 9. Verall. Romana decif. 97. n. 5. p. 1. & decif. 12. Anton. Gama Lusit. decif. 326. n. 1. Cornaz. Lucensi decif. 54. n. 42. Guttier. præst. lib. 1. q. 123. n. 12. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. §. 1. in anno. n. 158. Steph. Gratian. discept. forens. c. 6. c. n. 4. & 156. n. 1. Farin. p. 4. decif. 99. n. 4. Alex. Trentacing. var. resol. lib. 2. tu. de except. ref. vlt. n. 17. Camil. Borrel. in sum. omnium decif. tit. 44. de citat. n. 285. & 486.

Quia postmodem alterius iurisdictionis esse caput.] Facit ad illam quæstan. recep. clericatus, beneficij, vel servitij in Ecclesia post delictum commissum proficiat assument ad effectum exemptionis à iudice seculari, de qua vide Couar. præst. c. 3. n. 4. Anton. Gom. tom. 3. var. c. 10. n. 5. Plaz. de delictis. lib. 1. c. 35. n. 1. Boss. ut de penit. n. 8. Clar. s. fin. q. 36. n. 38. & 43. Cancer. lib. 2. var. c. 2. n. 5. Decian. tr. crimin. lib. 4. c. 9. n. 60. Azeued. de exequenda mand. c. 22. n. 2. lib. 1. Menoch. de præst. lib. 6. præst. 76. n. 35. Perez ad lib. 3. Ordinamenti, in rubr. tit. 1. pag. mibi 4. 5. Flamin. Cartar. de exequenti. sent. cap. bannis. cap. fin. sub n. 308. Guttier. præst. lib. 1. q. 5. Lancelot. de attent. p. 2. c. 4. limit. 20. n. 16. Azeued. l. 1. n. 3. tit. 4. lib. 1. noue recopil. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 23. n. 1. quibus addi. Surd. conf. 396. n. 26. vol. 3. Praxim. Episcop. p. 1. verbo. clericus, §. 6. Ceuall. communum contra communem, q. 563. a. n. 5. Farin. in præci. crimin. p. 1. q. 8. n. 108. cum seqq. Valasc. consult. 48. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore clericorum persa- natis, §. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus quilibet potest in Curia Romana conueniri, licet alias specificè forum ibi non sortitur, habet tamen ex causa ius renocandi dominum.
- 2 Delicti ratione efficit quis de iurisdictione alterius.
- 3 Contrahens sortitur forum indicis in cuius territorio contraxisit, si ibi reperiatur.
- 4 Contractus confirmati ratione non sortitur ibi quis forum.
- 5 Contractus attenditur locus ubi celebratus fuit, non verò ubi resolutus.
- 6 Mandati ratione sortitur quis forum.
- 7 Domicili ratione sortitur quis forum, & ibi potest conueniri.
- 8 Rei ratione sortitur quis forum, ubi res sita est.
- 9 Romana Ecclesia omnium aliarum mater est & magistra.
- 10 Declatur text. in presenti.
- 11 Contravallis nomen largissime sumitur.
- 12 Domicilium in pluribus locis potest quis habere.
- 13 Sacerdos domicilium habet in loco beneficii.
- 14 Forum quis sortitur coram illo iudice, in cuius iurisdi- ctione rei etiam mobilis sita est.
- 15 Roma communis patria est omnium.

C A P. Licet. XX. & fin.

Clericus quilibet licet non sortiatur forum Romanum, ratione delicti, aut contractus, vel rei de qua agitur, conueniri potest in Curia Romana, quia & magistra, & mater omnium, nisi pro iusta & necessaria causa veniret, qua allata irre possit reverti dominum. Colligunt ex Ordin. Abb. Antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Butr. Innoc. Anan. Imola,

Panorm. Anchar. Henric. Host. Felin. Barbat. Aretin. Mar. Soc. Mantua. Melch. Kling. Joan. Monach. Cujac. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 34. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 213. remissiu. Cafal. in anno. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. & p. 3. repet. in iure Canonico ad secundum Decret. librum Constantini. Coptius.

Ratione delicti.] Notatur ad hoc quod ratione delicti efficitur quis de iurisdictione alterius, vide quæ dixi ad cap. postulisti 14. sub hoc tit. vbi citauit plures Doctores, quibus addi Franc. Molin. de brachio (seculari), c. 28.

Seu contractus.] Notatur ad hoc quod contrahens sortitur forum indicis, in cuius territorio contraxisit, l. hæres absens, §. prænde, ff. de indic. vbi latè D. Barbosa c. 1. §. contrahabentes, hoc tit. lib. 6. Bernard. reg. 641. Aules ad cap. 27. Praetorium in gloss. enirre que, n. 6. Conar. præst. cap. 10. n. 1. Guttier. de iuram. confirm. p. 3. c. 16. Surd. conf. 106. n. 16. Ceuall. communum contra commun. q. 64. & in eo conueniri potest si ibi reperiatur, vt per Franc. Molin. de brachio (seculari), c. 28. n. 6. ac proinde secundum leges, & consuetudines laicorum, in quibus partes contraherent regulandus est contractus, l. si fundus, vbi Barth. ff. de emulsion. l. si non speciali. C. de testam. Becc. conf. 62. n. 8. lib. 1. Surd. decif. 19. n. 16. & decif. 197. per tot. quia forensis & extranens contrahebant in loco, ligatur statutis illius loci l. verditor. §. si constat ff. com. pred. Iaffred. Lanfranc. decif. 76. incip. licet, Camil. Borrel. in sum. omnium decif. tom. 1. tit. 43. de foro comp. n. 107. Brun. à Sole in loca commun. verbo forensis, n. 5. & partes semper videntur habere intentionem, & mente contrahendi iuxta consuetudinem loci in quo fit contractus, vt dicit Bart. in l. cunctos populos, n. 43. vers. sed postea dubitari, in fin. C. de summa Trinit. quem refert, & sequitur Bertaz. de claus. in fr. claus. gloss. 38. n. 1. & claus. 20. gloss. 19. n. 1. & illius verba sunt intelligenda secundum statuta, & consuetudines illius loci, in quo fuerint prolatæ, d. l. si fundus, d. l. si non speciali. Card. Mantic. de tacit. & ambig. comment. lib. 1. tit. 39. n. 24. Ozasc. decif. 114. n. ultim. Cald. Pereira quæst. forens. lib. 1. q. 12. n. 1. vbi n. 2. quod contractus factus à Lusitano extra regnum debet regulari secundum solemnitates loci, vbi celebratus est.

Intellige supradictam resolutionem procedere si contractus fiat, non verò si ibi tantum confirmetur, quia ratione contractus confirmati ibi non sortitur quis forum, Iaf. in l. more maiorum, n. 19. ff. de iuris omnium ind. Gail. lib. 2. obseru. 1. n. 4. Franc. Molin. de brachio (seculari), c. 27. n. 13. & 14. Et ideo non attenditur locus in quo conditio fuit adimpleta, sed potius locus in quo contractus conditionalis fuit celebratus, vt per D. Barbosa in l. 2. §. legatis, n. 164. ff. in iudic. Sic etiam pro distractu, & resolutione, ac refusione contractus attenditur locus, vbi celebratus fuit, quatenus debitor ibi reperiatur, vt per Matth. Coler. de processib. execut. p. 2. c. 1. n. 24. ad med. Tiraq. de iure mariti, gloss. 5. n. 8. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 14. n. 22. Et ratione mandati sortitur quis forum, vt per 6. Hypol. sing. 404.

Au. domicili.] Notatur ad hoc quod ratione do- miciliij sortitur quis forum, & ibi potest conueniri, tetigi ad c. dilecti, sup. hoc tit. Ad acquirendum autem domicilium requiritur animus, l. domicilium ff. ad municip. Dec. conf. 83. n. 11. Hieron. Gabr. conf. 189. n. 2. lib. 1. & licet animus constitueri domicilium in aliquo loco colligatur ex eo quod inibi vbi habitat, habet maiorem partem suorum bonorum, vt tetigi ad c. ex parte 15. n. 4. sup. hoc tit. tamen quia facta etiam contrahitur, veluti si in eo habitauerit per decen- nium,

De Libelli oblatione, Tit. III. 387

nium, est aduentandum tempus illud, nec aliud quodcunque expectandum esse vbi quis declarauit se velle in aliquo loco habitare. Abb. in c. fin. in fine, vers. & per hoc dico, de paroch. Socin. iun. in praesenti, n. 25. Surd. conf. 346. n. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 86. n. 2. Gail. lib. 2. obseru. 35. n. 7. vers. licet autem, Rot. decif. 150. n. 7. p. 2. divers. & decif. 188. n. 3. p. 2. recent. & in Ariminien. gabella 10. Decembri 1625. coram R. P. D. Merlino.

8. Sine rei.] Notatur ad hoc quod ratione rei sortitur quis forum, vbi res sita est, dixi ad cap. sanè 3. supra hoc tit.

9. Omnis Ecclesiastum mater est, &c.] Notatur ad hoc quod Romana Ecclesia omnium aliarum mater est, & magistra, dixi ad c. 2. de sum. Trivit. n. 6.

10. Vi tibi sua aduersariis responderet.] Vide Azened. l. 1. n. 2. 1. & 2. 2. tit. 16. lib. 8. nona recop. vbi considerat ideo Episcopum, de quo in presenti, potuisse conuenire Romæ pro delicto alibi commisso, quia ibidem concurrebat partis accusatio contra illum Episcopum voluntarie Romam accendentem, indice delicti remissionem minimè petente.

11. Tunc.] Vide qua D. Barbos. in l. 2. §. legatis, n. 70. cum seqq. ff. de iudic.

12. In gloss. Seu contractus, ibi, hoc nomen contractus largissime sumitur, sive sit contractus, vel quasi contractus. Vide Palat. in repet. rubr. de donat. inter virum, & uxor. §. 68. num. 8. & 9. Tiraq. de iure mariti, gloss. 5. n. 12. 1. & 12. 7.

13. In gloss. Aut domicilij, ibi, & potest quis habere domicilium in pluribus locis. Vide Schafft. Nœui. ad l. La-beo 5. ff. ad municip. Farin. fragm. crim. p. 1. verbo, domiciliu m. n. 2. 2. Domicilium enim statim contraxisce censetur, qui declarat se velle in aliquo loco habitare, nec est expectandum aliud tempus. Gail. lib. 2. obseru. 35. n. 7. vers. licet autem, Menoch. de arbitr. casu 86. n. 2. Rot. decif. 150. n. 7. p. 2. divers. & decif. 188. n. 3. p. 2. recent. & fuit dictum Toletana matrimon. 10. Decembri 1625. coram R. P. D. Merlino, & in Ariminien. Gabella 10. Decembri 1625. coram eodem. In dubio autem ex decenali habitatione præsumitur animus perpetuo habitandi absque alia declaratione. Roland. conf. 69. n. 51. & 53. lib. 3. Surd. conf. 371. n. 47. Stephan. Gratian. dif- cept. foren. c. 824. n. 39. Rot. apud Marchel. de commis. p. 2. pag. 228. sub n. 1.

14. In addit. huius glos. ibi, ut Sacerdos domicilium habet in loco beneficii. Dixi in tract. de offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 3. n. 5. 3.

15. In gloss. Contra, ibi, etiam si res sit nobilis. Notatur ad hoc quod sortitur res forum coram illo iudice in cuius iurisdictione res etiam nobilis sita est, vide Tiraquel. de retralitu lig. §. 8. gloss. 5. n. 9. & de iure primog. 9. 48. num. vlt.

16. In gloss. Compelli, vlt. Vide qua D. Barbos. in l. 2. §. legatis, n. 11. ff. de iudic.

17. In cad. gloss. ibi, Roma communis patria est omnium. Vide Alciat. lib. 2. disfunct. c. 2. 1. Quintil. Mandos. in reg. 20. Cancel. q. 10. n. 2. Iaf. in l. qui Rome, in princ. ff. de verb. oblig. Rot. in Collen. hereditatis 2. Iun. 1624. coram bon. mem. Buratto inter eius impreffas decif. 813. Et ideo in ea tanquam in communi omnium patria sunt ferè omnes nationes de mundo, ut dicit Burg. de Pace in repet. cap. cognoscentes. n. 210. sup. de constit. & Ioan. Quintinus (licet cum aliqua nota Curiae) in repet. cap. de multa, n. 110. de prebend. quos refert Dionys. Paul. de vera quatuor Patriarchalium sedium erectione, c. 16. n. 26. & 27.

De Libelli oblatione.

TIT. III.

SUPER hanc rubr. scriperunt Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania. Mar. Socin. Panorm. Felin. Dec. Barbat. Aretin. Ioan. Monach. Cujac. Guillelm. Durand. in breviar. aureo iur. Can. fol. 49. vers. 2. Petr. de Rauenna in compend. iur. Canon. Martin. Mefnart. in epitome Decret. fol. 52. Dan. Venator in analysi method. iuris Pontif. à pag. 173. Goffred. & Host. in summ. bnius tit. Caflan. & Anaft. Germon. in parasitilis ad quinque li- bros Decret. Lancel. in inst. Canon. Canis. in summ. iur. Canon. Barthol. Carthag. in exposit. tit. iur. Canon. Zipæ. in analyticâ postremi iuris Eccles. enarrat. pag. 124. Ca- farel. in eretom. iur. Canon. nouissimè Ioan. Honor. lib. 2. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

De materia huius tit. agunt Guillelm. Durand. in speculo iuris, l. 2. sub b. tit. & apud Castellanos l. 40. tit. 2. p. 3. Marant. de ordine iudic. p. 6. tit. de libelli oblat. Kirchou. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 1 à n. 63. pag. 282. Matiens. de dialogo relatoris, p. 3. c. 43. n. 1. Rebuff. de except. n. 25. cum seqq. Azened. in rubr. tit. 2. lib. 8. nona recop. Soar. de Pace p. 1. tom. 1. temp. 4. Cur. Philip. p. 1. §. 11. Brunor. à Sole in locis com. verbo, libellus, Cardos. in praxi iudicium, & adiuc. eod. verbo, Cotta in memorab. eod. verbo. Ludou. Miranda de ordine iudic. q. 19. Amat. Roder. in pract. de modo, & forme iudicandi, seu ex- aminandi processus, c. 5. de libello actoris, Camil. Borrel. in summ. omnium decif. tit. 49. de libello, Bernard. Græux. ad pract. Camera Imper. l. 1. concl. 6. 1. cum seqq. & concl. 66. de libelli ineptitudine.

S V M M A R I V M.

1. Actor tenetur in scriptis libellum porrigitur.
2. Libellus in scriptis offerendus est.
3. Episcopi in Concilio provinciali sunt coniudices.
4. Libellus quid sit definitur.
5. Libellus que continere debeat, remissum.

CAP. Ignarus. II.

Iudex non debet admittere actorem ad litigandum nisi offerat libellum in scriptis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Colleçt. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Panorm. Anch. Host. Felin. Aretin. Henric. Mar. Socin. Melch. Kling. Cujac. Viu. in ratione secundi libri iur. Pontif. pag. 42. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 215. remissum Calaf. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. Ang. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 1. defumitur ex Conc. apud S. Medardum, quod est Monasterium in urbe Stoeffionensi, vbi id Concilium habitum fuit tempore Carol. Lud. Imper. filij anno Christianæ salutis 853. ex tertio vel Concil. apud Burchar. lib. 2. Decret. c. 192. additur c. 9. sed Iuo p. 6. c. 269. ait reperiri in veteri libro c. 8.

Libellum conscribentes.] Ergo in scriptis libellus of- ferendus, ut constitutum est apud Lusitanos per Ordin. Regiam lib. 3. tit. 20. §. 5. Et apud Castellanos l. 1. tit. 2. lib. 4. nona recop. Matiens. in dialogo relatoris, p. 3. cap. 43. n. 1. Perez l. 1. gloss. 1. verbo, la demanda no fue dada en ecripto, tit. 1. l. 3. Ordin. Cardos. in praxi iudi- cum. & adiucat. verbo, libellus, n. 6. Kirchou. tom. 1. comm. 2